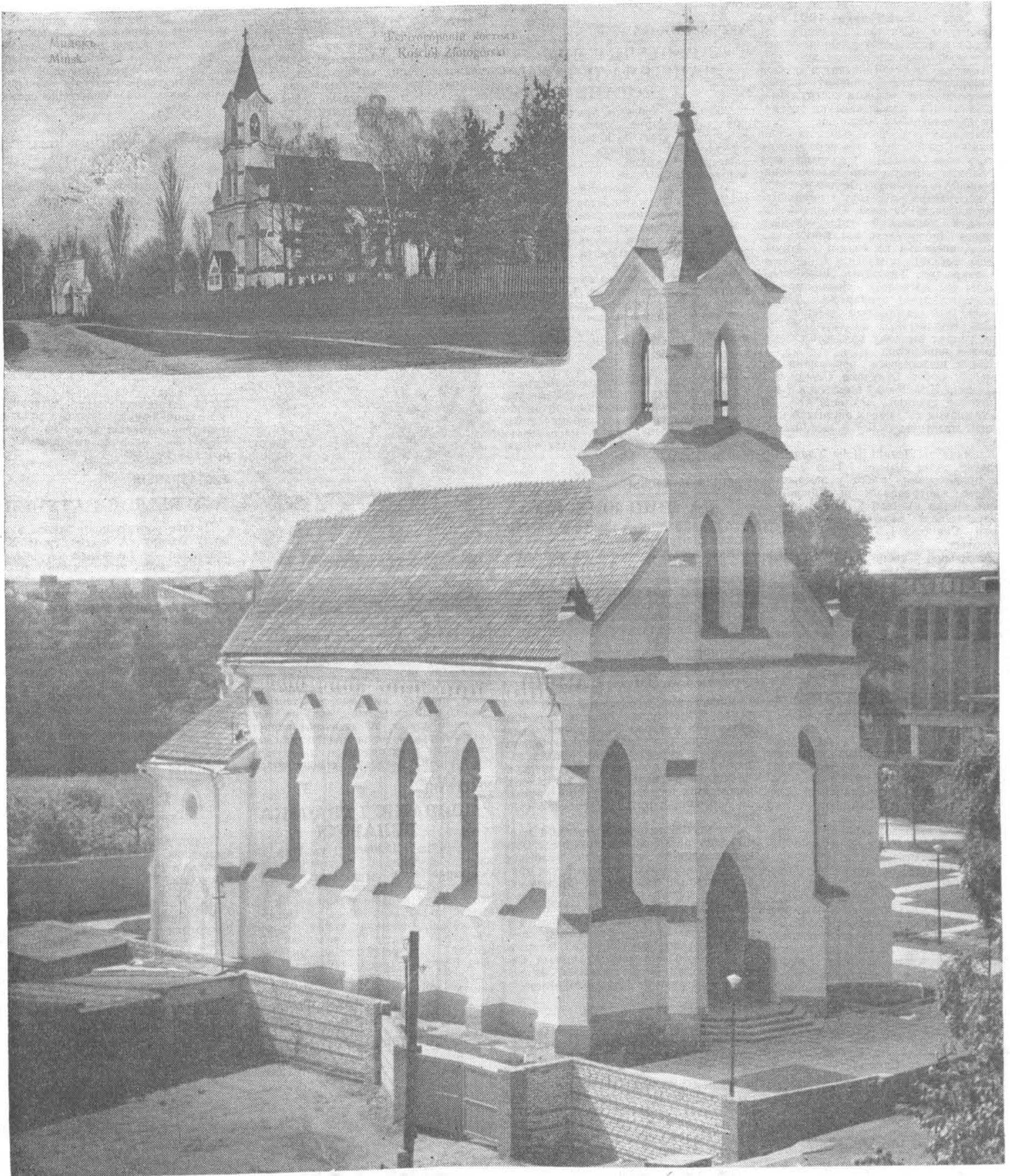

Голас Радзімы

№ 31 (1861)
2 жніўня 1984 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Мінск сёння — квітнеючы сучасны горад. Але госці, што прязджаюць у сталіцу Савецкай Беларусі з усіх куткоў свету, бачаць не толькі прыгожыя, зручныя новыя жылля раёны, адміністрацыйныя будовы, узведзеныя ўжо пасля Вялікай Айчыннай вайны. У апошнія гады інтэнсіўна вядзецца рэстаўрацыя, а часам рэканструкцыя помнікаў архітэктуры мінуўшчыны. Яны набываюць новае жыццё і зноў служаць людзям. Так атрымалася з Чырвоным касцёлам а часам рэканструкцыя помнікаў архітэктуры мінуўшчыны. Яны набываюць новае жыццё і зноў служаць людзям. Так атрымалася з Чырвоным касцёлам на плошчы У. І. Леніна, дзе зараз месціцца рэспубліканскі Дом кіно, гэта адбываецца і з забудовай на Траецкай гары на Старавіленскай вуліцы. Да рэстаўрацыі рыхтуецца Верхні горад, што прымыкае да плошчы Свабоды. І вось яшчэ адна прыемная вестка. У колішнім касцёле святога Роха загучаў арган — там адкрылася новая канцэртная зала. **НА ЗДЫМКУ:** зала камернай музыкі Беларускай дзяржаўнай філармоніі. У верхняй частцы здымка, злева, від касцёла святога Роха на старой дарэвалюцыйнай паштоўцы. [Фотарэпартаж змешчаны на 7-й стар.]

падзеі · людзі · факты

КАСМІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

УПЕРШЫНЮ
У АДКРЫТЫМ
КОСМАСЕ
ЖАНЧЫНА-
КАСМАНАУТ

У адпаведнасці з праграмай палёту арбітальнага навукова-даследчага комплексу «Салют-7» — «Саюз Т-11» — «Саюз Т-12» 25 ліпеня 1984 года касманаўты Святлана Савіцкая і Уладзімір Джанібекаў ажыццявілі выхад у адкрытую касмічную прастору.

Асноўнай задачай выхаду з'явілася правядзенне выпрабаванняў новага універсальнага ручнога інструмента, прызначанага для выканання складаных тэхналагічных аперацый.

Касманаўты адкрылі вонкавы люк і выйшлі са станцыі. На пераходным адсеку яны ўстанавілі і падрыхтавалі да работы партатыўную электронна-прамянёвую ўстаноўку, пульт кіравання, пераўтваральнік току і планшэты з металічнымі ўзорамі. Святлана Савіцкая з дапамогай універсальнага ручнога інструмента паслядоўна выканалі аперацыі па рэзцы, зварцы, пайцы металічных пласцін і напыленню пакрыцця. Уладзімір Джанібекаў у гэты час праводзіў кіназдымку і вёў тэлевізійны рэпартаж. Затым касманаўты памяняліся месцамі, і цыкл тэхналагічных аперацый на іншых узорах выканаў камандзір экспедыцыі наведання.

Пасля паспяховага выканання намечаных работ Святлана Савіцкая і Уладзімір Джанібекаў вярнуліся ў памяшканне станцыі. Агульны час іх знаходжання ва ўмовах адкрытай касмічнай прасторы склаў 3 гадзіны 35 мінут.

Касманаўты Леанід Кізім, Уладзімір Салаўёў, Алег Ацкоў і Ігар Волк у час правядзення работ у адкрытым космасе кантралявалі функцыянаванне сістэм станцыі і скафандраў і падтрымлівалі радыёсувязь са Святланай Савіцкай і Уладзімірам Джанібекавым.

Упершыню ў свеце выхад у адкрыты космас зрабіла жанчына-касманат Святлана Савіцкая. Паспяховае выкананне ёю унікальных эксперыментальных ва ўмовах касмічнай прасторы паказала магчымасць эфектыўнай дзейнасці жанчыны пры выкананні складаных работ не толькі на борце пілагемага арбітальнага комплексу, але і ў адкрытым космасе.

ПАЛЁТ ПАСПЯХОВА
ЗАВЕРШАНЫ

29 ліпеня 1984 года пасля завяршэння праграмы сумесных работ на борце навукова-даследчага комплексу «Салют-7» — «Саюз Т-11» — «Саюз Т-12» касманаўты Уладзімір Джанібекаў, Святлана Савіцкая і Ігар Волк вярнуліся на Зямлю. Палёт на арбітальнай станцыі «Салют-7» працягваюць Леанід Кізім, Уладзімір Салаўёў і Алег Ацкоў.

За паспяховае ажыццяўленне касмічнага палёту на арбітальным навукова-даследчым комплексе «Салют-7» — «Саюз» і праўленні пры гэтым мужнасці і гераізм двойчы Герой Савецкага Саюза лётчык-касманат СССР Уладзімір Джанібекаў узнагароджаны ордэнам Леніна. Герой Савецкага Саюза лётчык-касманат СССР Святлана Савіцкая ўзнагароджана ордэнам Леніна і другім медалём «Залатая Зорка». У азнаменаванне подзвігу Героя Савецкага Саюза С. Савіцкай будзе ўстаноўлены бронзавы бюст на радзіме Героя. Званне Героя Савецкага Саюза з уручэннем ордэна Леніна і медала «Залатая Зорка», а таксама званне «Лётчык-касманат СССР» прысвоена лётчыку-касманату Ігару Волку.

ВОДУЛЛЕ СЛАУНАЙ ГАДАВІНЫ

ВЕЧАР У ВЕНЕ

У Вене адбыўся вечар, прысвечаны 40-годдзю вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў. Ён быў праведзены па ініцыятыве пастаяннага прадстаўніцтва СССР пры міжнародных арганізацыях у Вене.

У ходзе вечара прысутныя, сярод якіх былі прадстаўнікі аўстрыйскай грамадскасці, замежныя дыпламаты, супрацоўнікі міжнародных арганізацый азнаёміліся з гераічнай барацьбой Беларускага народа супраць гітлераўскіх акупантаў. Адбыўся прагляд дакументальных кінастужак, на

якіх заняты гістарычныя кадры выдання фашысцкіх захопнікаў з тэрыторыі рэспублікі.

Супрацоўнікі прадстаўніцтва расказалі прысутным аб дасягненнях Савецкай Беларусі ў розных галінах эканомікі, навукі, тэхнікі, аховы здароўя і культуры. Асабліва ўвага была ўдзелена дзейнасці БССР на міжнароднай арэне, у тым ліку ў ААН. Была разгорнута кніжная выстаўка, на якой прадстаўлена палітычная, навукова-папулярная і даведчаная літаратура.

УРАЧЫСТЫ СХОД

3 ВЫПАДКУ ДНЯ
НАЦЫЯНАЛЬНАГА
ПАЎСТАННЯ

26 ліпеня адбыўся ўрачысты сход прадстаўнікоў працоўных горада Мінска, прысвечаны 31-й гадавіне штурму казармы Манкада. Яго адкрыў намеснік старшыні Мінскага гарвыканкома Я. Засадыч.

З дакладам выступіла намеснік старшыні праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-кубінскай дружбы, загадчыца аддзела асветы, аховы здароўя і культуры кіраўніцтва справамі Савета Міністраў БССР Т. Дзмітрыева.

Прэзідэнт зямляцтва кубінскіх асірантаў у горадзе Мінску Л. Орціс выказаў словы гарачай падзякі ў адрас савецкага народа за пастаянную дапамогу ў ажыццяўленні планаў сацыяльнага і эканамічнага развіцця вострава Свабоды.

У прывітальнай тэлеграме ў адрас асацыяцыі кубіна-савецкай дружбы і яе філіяла ў правінцыі Камагуэй удзельнікі сходу пажадалі кубінскаму народу новых здзяйсненняў у будаўніцтве сацыялізму, паспяховага выканання рашэнняў II з'езда Кампартыі Кубы.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

ПА ЛІНІ ЮНЕСКО

Адбылі з Мінска кіраўнікі прафсаюзных цэнтраў рэспублікі Бангладэш. Яны знаходзіліся тут па лініі міжнароднай арганізацыі ЮНЕСКО для вывучэння пытання адукацыі дарослых. Госьці наведалі рэспубліканскі інстытут удасканалення ўрачоў, пазнаёміліся з гісторыяй нашай рэспублікі і славутасцямі сталіцы.

ЭКСКУРСІІ

ЗАЎСЁДЫ У ПАМЯЦІ

Чэхаславацкія студэнты, што вучацца ў інстытутах Мінска, зрабілі экскурсію ў горад Баранавічы, якая з'яўляецца састаўнай часткай больш шырокага мерапрыемства «Вахта памяці». Гэта паездка прысвечалася 40-годдзю вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў і 39-й гадавіне заканчэння другой сусветнай вайны.

Удзельнікі экскурсіі атрымалі магчымасць пабываць ля помніка 2 000 чэхаславацкіх грамадзян, забітых на тэрыторыі гэтага горада ў час другой сусветнай вайны. Яны таксама сустрэліся там з удзельнікам другой сусветнай вайны і Славацкага нацыянальнага паўстання Зуйковым. Ён падзяліўся сваімі ўспамінамі пра ваенныя гады, расказаў пра інтэрнацыянальную дапамогу Савецкага Саюза народам Чэхаславакіі, аб іх непарушнай дружбе і супрацоўніцтве.

ЖЫЛЛЁВАЕ БУДАЎНІЦТВА

НАВАСЕЛЛІ НА
ПРАСПЕКЦЕ ПЕРАМОГІ

На новай магістралі горада — праспекце Перамогі — справілі наваселлі дзесяткі сем'яў жыхароў Віцебска. Два мільёны квадратных метраў жылля збудавана домабудаўнічым камбінатам абласнога цэнтра за пасляваенныя гады.

Каб хутчэй забяспечыць кватэрамі сем'і гараджан, на камбінаце вядзецца будаўніцтва новага прадпрыемства па выпуску сценавых панелей. З яго ўводам будзе ўзводзіцца 200 тысяч квадратных метраў жылля ў год — удвая больш, чым цяпер.

ЖЫВЁЛАГАДОУЛЯ

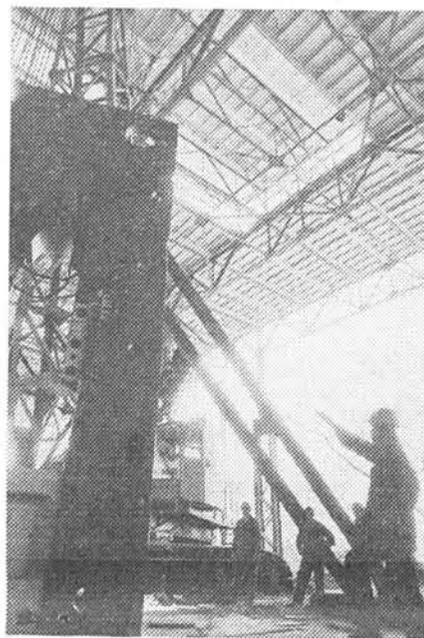
НА МЕЛІЯРАВАННЫХ
ЗЕМЛЯХ

Краем індустрыяльнай жывёлагадоўлі стала Беларускае Палессе.

Ключы ад новага комплексу, разлічанага на адкорм 10 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, перадалі будаўніцкім працаўнікам калгаса-камбіната імя Дзяржынскага Кобрынскага раёна. Вытворчасць ялавічыны ў многіх гаспадарках Брэсцкай і Гомельскай абласцей цяпер вядзецца на прамысловай аснове.

Інтэнсіфікацыі жывёлагадоўлі садзейнічае комплексная меліярацыя палескіх зямель. Толькі ў мінулым годзе калгасам і саўгасам перададзена больш за 30 тысяч гектараў акультураных лугоў і пашаў, размешчаных на былых балотах. Гарантаваны запас кармоў дазволіў значна павялічыць пагалоўе. На вытворчасці ялавічыны спецыялізуецца цяпер каля 20 гаспадарак. Тут пабудаваны буйныя жывёлагадоўчыя комплексы, участкі па прыгатаванню вітаміннай мукі і сямной рэзкі, сховішчы для сена і караняплодаў, сярнажныя вежы. Цэхі «фабрык ялавічыны» аснашчаны навішым абсталяваннем. Механізацыя і аўтаматызацыя амаль у пяць разоў у параўнанні з малымі фермамі скараціла працоўныя затраты на атрыманне цэнтнера мяса.

ПРАГРЭСІУНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ

Пры вырабе аднаго кола кар'ернага самозвала па новай тэхналогіі, асвоенай на Жодзінскім кавальскім заводзе цяжкіх штампавак, эканоміцца метал на цэлы легкавы аўтамабіль. Раней вободы для колаў БелАЗаў выточвалі на такарных станках, а цяпер іх штампуецца на звышмагутных прэсах. У кавальскім корпусе новага прадпрыемства манціруецца чарговая лінія такіх прэсаў.

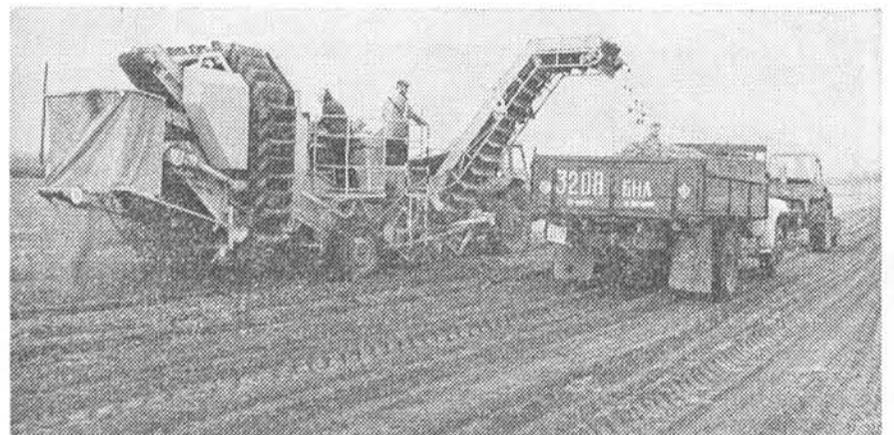
НА ЗДЫМКУ: устаноўка станіны прэса.

ВЫСТАУКІ

ЖЫВАПІС І ГРАФІКА
БЕЛАРУСІ

Выстаўка «Жывапіс і графіка Беларусі» адкрылася ў цэнтральнай выставачнай зале ланкійскай сталіцы «Арт галеры». У экспазіцыі прадстаўлены творы сучасных беларускіх мастакоў, якія расказваюць аб гісторыі рэспублікі, гераічных гадах Вялікай Айчыннай вайны, дасягненнях Савецкай Беларусі ў галіне эканамічнага і культурнага будаўніцтва. Вялікую ўвагу наведвальніку прыцягваюць работы мастакоў М. Савіцкага, А. Марачкіна, Я. Зайцава, Г. Скрыпчанкі, Б. Казакова.

СЕЛЬСКІЯ НАВІНЫ

Уборку бульбы сорта «беларуская ранняя» пачалі ў саўгасе «Сцяг» Брэсцкага раёна. З кожнага гектара збіраюць да 235 цэнтнераў клубняў.

НА ЗДЫМКАХ: уборка ранняй бульбы ў саўгасе.

АДЗНАЧАНЫ
МЕДАЛЯМІ

У сталіцы Венгерскай Народнай Рэспублікі з поспехам прайшла міжнародная філатэлістычная выстаўка «Медфілек-84», на якой мовай паштовых мініячур расказвалася аб дасягненнях медыцыны ў сацыялістычных краінах.

Удзел у выстаўцы прынялі і мінскія калекцыянеры-філатэлісты. Збор кандыдата тэхнічных навук В. Баціеўскага «У імя жыцця, здароўя, даўгалецця» адзначаны залатым медалём. Яшчэ адной узнагароды журы ўдастоіла збор другога мінчаніна — А. Спектара. Урач дарожнай бальніцы Беларускай чыгункі прадставіў сваю калекцыю «Медыцына на палях змагання».

СЯБРОУСКІЯ СУВЯЗІ

У ДНІ КАНІКУЛ

Рускія, беларускія і чэшскія песні гучаць па вечарах ля кастра дружбы ў піянерскім лагеры «Усход» вытворчага аб'яднання «Гомсельмаш». У дзяцей гомельскіх камбайнабудаўнікоў госці — атрад дзяцей з Паўднёвай Чэхіі.

Беларускія і чэшскія гарады звязвае даўняя дружба. Звыш пяцідзесяці прадпрыемстваў абодвух рэспублік абменьваюцца дэлегацыямі, дзеліцца вопытам работы, ездзяць адзін да аднаго адпачываць.

Добрыя асабістыя кантакты з'явіліся і ў многіх рабочых, служачых і іх дзяцей. Цяпер каля чатырохсот хлопчыкаў і дзяўчынак з ЧССР праводзяць летнія канікулы ў лагерах і на базах адпачынку палескага краю. А піянеры Гомельшчыны на поездзе «Дружба» зробіць падарожжа па брацкай краіне.

РЭСТАЎРАЦЫЯ

У БЫЛОЙ РАТУШЫ

Пачата рэстаўрацыя аднаго з помнікаў Беларускай архітэктуры XVIII стагоддзя — Чачэрскай ратушы.

Аднаўляюць яе на праекту, распрацаванаму ў рэстаўрацыйных майстэрнях Міністэрства культуры БССР на аснове старадаўняга малюнка, цудоўна дайшоўшага да нашых дзён. Рэстаўратары імкнуча беражліва захаваць непаўторны почырк старажытных дойлідзяў.

У Чачэрска, які ўпамінаўся ў 1159 годзе ў Іпацьеўскім летапісе, багатая гісторыя. На замкавай гары і цяпер засталіся сляды пабудовы старажытных славян.

У адрэстаўрыраваным будынку адкрыецца краязнаўчы музей.

КЛОПАТЫ АБ ЧАЛАВЕКУ

ГАДУЙЦЕСЯ,
ТРАЙНЯТЫ!

Знамянальная падзея ў сям'і капітальскага рабочага Уладзіміра Багачыка і яго жонкі Настасі Міхайлаўны. У іх чатырохгадовага сына Руслана з'явіліся адразу тры сястрычкі — Вера, Надзея, Любоў.

У раённым бюро загс адбылася ўрачыстая рэгістрацыя нованароджаных. Бацькоў дэпла павіншавалі прадстаўнікі будаўнічай арганізацыі, аддзела сацыяльнага забеспячэння райвыканкома. За трайнятамі замаравана вопытная медыцынская сястра. Багачыкам уручаны ордэр на трохпакаёвую кватэру ў новым доме.

ЯК ЖЫВЕ СЯМ'Я, У ЯКОЇ 15 ДЗЯЦЕЙ

ЦІ ЦЯЖКА БЫЦЬ ПРЫГОЖАЙ?

Колькі дзяцей можа дазволіць сабе сучасная сям'я? Не сельская, дзе пяцёра і нават дзесяць — не рэдкасць, а гарадская. Дваіх, максимум — траіх, сцвярджаюць адны, спасылаючыся на бурны рытм урбанізаванага жыцця. Іншыя выказваюцца за большую колькасць дзяцей, хоць самі, як высвятляецца, абмежаваліся адзіным наследнікам. У падобных дыскусіях Іне Прыгожай удзельнічаць няма часу, але яе думка наконт гэтага добра вядома: нядаўна ў самай папулярнай жанчыны Віцебска нарадзілася пятнаццатае дзіця...

За дзвярыма кватэры № 5 у шматпавярховым доме на Маскоўскім праспекце — надзвычайная цішыня.

— Малая толькі што заснула, і Валя спіць, — гаворыць гаспадыня, запрашаючы ў самы вялікі з пакояў. Гэта тыповая гарадская гасціная з кніжнымі паліцамі, тэлевізарам, крэсламі. Чысціня, утульнасць. Праўда, прысутнасць дзяцей відавочная: на часопісным століку — яркія кніжкі, на дыване — лялькі, пад крэслам — мячык.

А вось і ўладальнікі гэтых калектыўных «каштоўнасцей», прадстаўнікі пакалення ад двух да пяці — Ігар, Юлія і Дзіма. Забіраюць тое-сёе з цацак і выходзяць, каб не перашкаджаць дарослым.

— Алія цяпер у дзіцячым садзе, Лена — на рабоце, Андрэй — у вучылішчы, астатнія ў школе. Але ў нас дома не вельмі шумна і па вечарах. У кожнага ёсць свой занятак. Адзін рыхтуе ўрокі, другі прыбірае кватэру, трэці вядзе на прагулку малодшых братоў і сясцёр. У такой вялікай сям'і, як наша, усе павінны клапаціцца адзін пра аднаго.

Успомнілася старая прымаўка: «Адно дзіця — яшчэ не дзіця; двое — палавіна дзіцяці, а вось трое — гэта ўжо сапраўднае дзіця». Гучыць разкавата, але вызначае народны адносіны да бацькоўскага абавязку сям'і. Той, хто сказаў гэтыя словы ўпершыню, парадаваўся б за сям'ю Прыгожых, дзе пяшчота і абавязак — узаемныя, дзе працавітасць, узаемадапамога, павага да бацькоў выходзяць нібыта самі сабой, памалу перадаюцца ад старэйшых да малодшых. Лена, чатырнаццаць разоў сустракаўшая маму з радзімнага дома, і цяпер, у дваццаць гадоў, больш за ўсё любіць гуляць з дзецьмі. І хоць працуе зборніччай каларовых тэлевізараў, але марыць стаць настаўніцай.

Услед за бацькам, які добраахвотна ўзяў на сябе пасаду дамашняга поварара, па чарзе асвойвалі кулінарнае майстэрства Андрэй, Віталь і Дзіма. Ну, а маме гатовыя памагаць усе. Няма ў доме Прыгожых мужчынскай і жаночай работы: кожны, акрамя самых малых, умее і падлогу вымыць, і бялізну, і прасваць.

«Ды хіба гэта дзіцінства?» — скажа іншы спагадлівы чытач. — Дзіця павінна гуляць, радавацца жыццю!»

Нічога неабходнага для існавання дзіцінства не падаўлены юныя Прыгожыя: ні гульняў, ні захапленняў. Амаль усе любяць маляваць. Гэтаму іх навучылі ў школе з мастацкім ухілам. Такіх у горадзе некалькі, і адна аказалася якраз побач з іх домам. Анжэла займаецца акрабаваннем, сур'езна марыць аб цыркавай кар'еры. Андрэй, Віталь і Валодзя наведваюць секцыю класічнай барабаны, робяць поспехі. І гэта не выпадкова: іх дзядзька, родны брат мамы — Ігар Каньгін — чэмпіён свету.

Іна Уладзіміраўна ўпершыню стала маці дваццаць гадоў назад, калі самой не было і дзевятнаццаці. Але і цяпер яна выглядае гадоў на 30, не больш: твар свежы, без адзінай маршчыны.

— Дзеці не даюць старэць, — жартуе яна. — Раз ёсць малыя, значыць — маладая мама. А выйшла б мая старэйшая Лена замуж таксама рана, як я, маглі быць у мяне ўжо ўнукі.

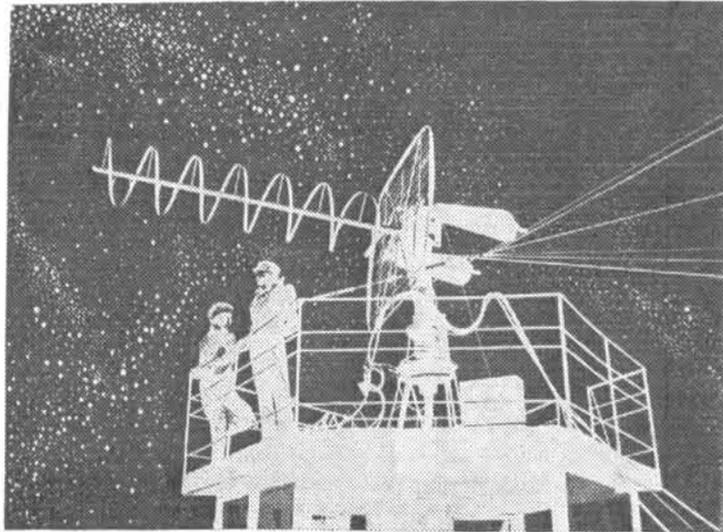
Іна Прыгожай пакінула завод гадзіннікавых дэталей, дзе была токарам, калі нарадзіўся чацвёрты — Віталь. Бацька тады яшчэ не такой вялікай сям'і, Міхаіл працаваў абпальчыкам на камбінаце будаўнічых матэрыялаў, заробак меў нядрэнны. Але адных гэтых грошай было малавата. І ўсё-такі сям'я жыла бязбедна і працягвала расці ледзь не з кожным годам...

«Аб сям'і грамадзянкі І. Прыгожай і іншых мнагадзетных сем'ях» — так называецца пастанова Віцебскага гарадскога Савета народных дэпутатаў. Радні гэтага документа рабіліся рэальнасцю адзін за адным. З павелічэннем сям'і Прыгожых усё большымі і лепшымі становіліся кватэры, якія прадастаўлялі ёй мясцовыя ўлады. Цяпер самай вялікай у горадзе сям'і належаць ужо тры кватэры, размешчаныя побач, на адной пляцоўцы. За Прыгожымі замацаваны пастаянныя шэфы, ці, як іх называе Іна, — «хросныя». Аб'яднанне «Кераміка», дзе працуе бацька сямейства, плаціць за жыллё і тэлефон. Тэлевізійны завод падарыў каларовы тэлевізар, абыткова і панчошна-трыкатажная фабрыка прысылаюць дзецім Прыгожых лепшыя ўзоры сваёй прадукцыі. Ремонт сямейнага мікрааўтобуса праводзіць аб'яднанне «Сельгастэхніка». Ёсць сярод «хросных» і магазіны: няпроста дастаўляць дамоў прадукты для сямнаццаці чалавек.

На ўсе пакуці траціцца значна большая сума, чым заробок галавы сям'і, старэйшай дачкі, плюс ступендыя Андрэя ў вучылішчы. Астатнія Прыгожыя атрымліваюць ад дзяржавы. Тут і штомесячная дапамога мнагадзетнай маці, і буйныя разавыя выплаты за кожнае дзіця, і бясплатныя пуцёўкі на курорты. Не бяручы з Прыгожых грошай за дзіцячы сад, за лякарствы. Школа, як і для ўсіх, бясплатная, дорыць ім спартыўнае адзенне і абыткі, мячы і хакейныя клюшкі. І так памагаюць не толькі Прыгожым, але і іншым, няхай не такім вялікім, але таксама мнагадзетным сям'ям, якіх у Віцебску — сотні, а ў Беларусі — 26 тысяч. І калі Прыгожыя штогод атрымліваюць каля 5 тысяч рублёў дадаткова да заробку, то ўсім мнагадзетным сям'ям у рэспубліцы за год выплачваецца 11 мільёнаў рублёў рознай дапамогі.

...Прачнулася, падала голас самая маленькая, названая, як і мама, Інай. Апырэджаючы гаспадыню, паймаліся да немаўляткі Ігар і Юлія. Не ведае яшчэ Іна-малодшая, што ёсць у яе чацвёртае сясцёр і дзесяць братоў, што яе мама носіць высокае званне і Залатую зорку маці-гераніні, што чакае яе любоў вялікай радні, клопат і дапамога краіны, якая дазваляе сучаснай сям'і мець столькі дзяцей, колькі тая захоча.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

У многаятровых сляях паветранага акіяна нараджаецца снег і дождж, ураганы і сухавей. Прагноз надвор'я мы чуюм штодзённа, ён займае ўсяго некалькі газетных радкоў. Але якая вялікая работа крыецца за гэтым паведамленнем!
НА ЗДЫМКАХ: на ўчастку антаннага АДН расказвае тэрытарыяльнага гідрометэацэнтра; інфармацыю, атрыманую з дапамогай лакатара, апрацоўвае радыёаператар Ніна ТРАЦЭУСКАЯ.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

ПРАВЫ ТЭХНІЧНАГА ІНСПЕКТАРА

ПРАФСАЮЗЫ І ЎМОВЫ ПРАЦЫ РАБОЧЫХ

Ахова здароўя рабочых і служачых, арганізацыя бяспечных умоў іх працы, ліквідацыя прафесіянальных захворванняў — адна з важнейшых задач прафесіянальных саюзаў СССР. Аб гэтым баку іх дзейнасці ў гутарцы з карэспандэнтам АДН расказвае загадчык аддзела аховы працы Усесаюзнага Цэнтральнага Савета Прафсаюзаў (ВЦСПС) Анатоль СЯМЁНАЎ.

— Галоўныя прынцыпы аховы працы рабочых і служачых замацаваны ў СССР заканадаўча. Так, асновы працоўнага заканадаўства гавораць, што «на ўсіх прадпрыемствах, ва ўстановах, арганізацыях ствараюцца здаровыя і бяспечныя ўмовы працы, гарантыя якіх — справа дзяржавы, гаспадарчых органаў, адміністрацыі. А якая роля прафсаюзаў?»

У сістэме аховы працы ў прафсаюзаў ёсць свае спецыфічныя функцыі і паўнамоцтвы. У адпаведнасці з законам, яны разам з дзяржаўнымі органамі надзелены правам нагляду і кантролю за выкананнем працоўнага заканадаўства і правіл па ахове працы. Перш за ўсё гэта азначае, што ўсе дзяржаўныя дакументы, што вызначаюць міжгаліновыя і саюзныя правілы бяспекі працы, узгадняюцца з ВЦСПС.

Далей, прафсаюзныя арганізацыі кантралююць выкананне гаспадарчымі органамі законаў аб працы, правіл і норм тэхнічнай бяспекі і вытворчай санітарыі, сочаць за забеспячэннем рабочых спецадзеннем, за арганізацыяй лядзбанага і дыетычнага харчавання, рэжымам рабочага часу і адпачынку.

Нашы прапановы па паляпшэнню ўмоў працы ўваходзяць састаўнай часткай у дзяржаўныя планы эканамічнага і сацыяльнага развіцця краіны. Так, у бягучай пяцігодцы (1981—1985 гады) запланавана аблягчыць і паляпшыць умовы працы для 11,6 мільёна чалавек. За апошнія тры гады гэты працэс закрануў ужо амаль 9 мільёнаў. Так што, мяркуючы па тэмах, план будзе перавыкананы.

— Як практычна і па якіх каналах вядзецца кантроль за выкананнем законаў аб ахове працы?

— Наша апора на месцах — тэхнічная інспекцыя працы (больш за 6 600 штатных прафсаюзных работнікаў).

Тэхнічны інспектар мае права бесперашкодна праходзіць на прадпрыемствы і абследаваць умовы аховы працы, патрабаваць ліквідацыі выяўленых парушэнняў ва ўстаноўлены ім тэрміны, забараняць работу на асобных участках і нават прадпрыемствах, калі гэта пагражае здароўю людзей.

— Ці можа адміністрацыя не падпарадкавацца патрабаванням інспекцыі?

— Не, гэта выключана. Яна можа толькі абскардзіць дзеянні інспектара, ды і то пасля таго, як выканае яго прадпісанне. Напомню: патрабаванні аховы працы ў СССР носяць не рэкамендацыйны, а дырэктывны характар. Іх выкананне — абавязак адміністрацыі любога прадпрыемства. Акрамя таго, у службовым плане работнікі інспекцыі не залежаць ад гаспадарчых органаў. Зацвердзіць на пасадзе ці вызваліць тэхнічнага інспектара ад работы можа толькі прафсаюз.

Натуральна, гэта правіла ўмацоўвае ўпэўненасць нашых работнікаў у сваіх дзеяннях, цвёрдасць у выкарыстанні, калі гэта неабходна, самых рашучых мер. Вось прыклады. У 1982 годзе ў выніку 200 тысяч абследаванняў стану аховы працы была прыпынена работа 204 прадпрыемстваў. Да службовых асоб рознага рангу, якія парушылі патрабаванні аховы працы, прыменены санкцыі: 65 тысяч з іх аштрафаваны, больш за 9 тысяч вызвалены ад работы.

— Уражваючыя лічбы. Відаць, інспектару па

ахове працы даводзіцца часта іступаць у канфлікты?

— Так, спакойным яго жыццё не назавеш. Зрэшты, штрафы і звальненні — крайнія меры. Наша галоўная задача — прафілактыка. І тут рашаючае слова за грамадскім кантролем. З 1931 года ў Савецкім Саюзе існуе інстытут грамадскіх, г. зн. дзеючых на добраахвотных пачатках, інспектараў па ахове працы. Сёння іх разам з членамі камісій аховы працы прафсаюзных камітэтаў больш за 4,2 мільёна чалавек. Гэтыя людзі, працуючы на месцах, лепш, чым хто-небудзь іншы, ведаюць аб сапраўдным становішчы спраў.

— Некалькі гадоў назад чарговы з'езд савецкіх прафсаюзаў вылучыў задачу: «Ад тэхнічнай бяспекі — да бяспечнай тэхнікі». Як рэалізуецца яна сёння?

— З пастановай гэтай задачы вынікала перабудова самой сістэмы прафсаюзнага кантролю. Цяпер значна больш, чым раней, увага ўдзяляецца, у прыватнасці, палераджальнаму нагляду прафсаюзаў за праектаваннем, будаўніцтвам і рэканструкцыяй прадпрыемстваў, стварэнню новай, больш бяспечнай тэхнікі і г. д.

Па прапанове ВЦСПС у краіне створана адзіная сістэма стандартаў бяспекі працы, на падставе якой мадэрнізуецца існуючае абсталяванне. Заўважу, дарэчы, што закладзены ў гэтыя стандарты нарматывы бяспекі значна больш строгія, чым, скажам, у ЗША, ФРГ, Японіі. Патрабаванні бяспекі ўжо ўключаны ў 60 тысяч стандартаў і тэхнічных умоў на выпускаемую прадукцыю. З'явілася, такім чынам, аснова для стварэння бяспечнай тэхнікі, гэта рэформа працягваецца.

— Ці існуе ў СССР адзіны падыход да кантролю за аховай працы?

— Пытанне для нас актуальнае і няпростае. Адзінай сістэмы кантролю ў маштабе краіны пакуль няма. У гэтым напрамку вядзецца пошук аптымальных форм.

Больш двух дзесяцігоддзяў у Савецкім Саюзе практыкуецца метада так званых трохступеньчатага кантролю за станам аховы працы. Пры гэтым метадазе прафсаюзныя прадстаўнікі сумесна з гаспадарчымі кіраўнікамі вядуць правэркі штодзёна, кожны тыдзень і кожны месяц як на рабочых месцах, так і ў маштабе прадпрыемства.

Своеасабліваю форму грамадскага кантролю прымяніла брыгада маскоўскіх будаўнікоў Аляксандра Басова. Тут канкрэтна вызначаны штодзённым абавязкі ўсіх рабочых па тэхнічнай бяспекі, дзейнічае прынцып калектыўнай адказнасці. Як вынік — у гэтым калектыве з 35 чалавек за 20 гадоў не было ніводнага няшчаснага выпадку. Цяпер на такому метаду толькі ў будаўніцтве працуе каля 200 тысяч брыгад.

Некалькі гадоў назад ВЦСПС адобрыў вопыт арганізацыі аховы працы вытворчага аб'яднання «Нітрон» у Саратаве (горад у Паволжы). Звыш 10 гадоў яго калектыў працуе без парушэнняў тэхнічнай бяспекі. Тут наладжаны строгі кантроль, уведзены паказчыкі стану аховы працы ў кожным падраздзяленні, прадуманы меры матэрыяльнага заахвочвання за работу без траўм і аварый. Гэта значыць узяты курс на кіраванне аховай працы, на стварэнне сістэмы, выключачай вытворчы траўматызм і прафесійныя захворванні.

Цяпер ВЦСПС і наш аддзел аховы працы, у прыватнасці, паўсямясна прапагандуюць і ўкараняюць гэту сістэму. Ужо распрацаваны і правяраны на практыцы яе крытэрыі. Так што адзіны падыход да кантролю за аховай працы ў СССР — справа бліжэйшай перспектывы.

Гутарку вёў карэспандэнт АДН Анатоль КАВАЛЕНКА.

У дні святкавання 40-годдзя вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў з'ехаліся на сустрэчу былыя выхаванцы Клецкага дзіцячага дома. У 44-м ён стаў родным домам больш чым для 50 дзяцей, у якіх не засталася бацькоў ці блізкіх родных. І ўсіх іх сарвала цяпло сэрцаў першага дырэктара дзіцячага дома Ф. Шчарбакова і яго жонкі — выхавальніцы Ядзвігі Іванаўны. Яго выхаванцы працуюць сёння інжынерамі, настаўнікамі, медыкамі, канструктарамі...
НА ЗДЫМКАХ: у час сустрэчы. Адна з першых выхаванак Марыя ШАШУНОВА, першы дырэктар дзіцячага дома Ф. ШЧАРБАКОВА і яго жонка Я. ШЧАРБАКОВА; выпускнікі Клецкага дзіцячага дома.

ДАВАЙЦЕ РАЗАМ ЗМАГАЦА ЗА ПЛАНЕТУ МІРУ

СІЛА Ў ДРУЖБЕ

Біверлі і Келі Олсаны жывуць у маленькім гарадку Маўнцінхуым у штаце Айдаха. Эканамічныя ўзрушэнні апошніх гадоў і хранічная хвароба ўсёй краіны — беспрацоўе, пакуль абыходзяць Айдаха стараной. Лепшая ў Амерыцы бульба, якую вырошчваюць тут, за што і сам штат здаўна называюць «бульбяным», паранейшаму ў цане. Насельніцтва штата невялікае і жыве бязбедна. Аднак і тут, у Айдаха, у людзей усё больш расце пачуццё занепакоенасці і трывогі за заўтрашні дзень, за будучыню сваіх дзяцей. Міф аб «савецкай ваеннай пагроззе», старанна паўтараецца і прэсай штата. Але падобная прапаганда выклікае ў мільёнаў грамадзян ЗША рэакцыю, як раз адваротную той, на якую разлічвае афіцыйны Вашынгтон. Па ўсёй краіне набірае сілу антываенны рух, з'явілася мноства арганізацый, выступаючых за дружбу і супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам. Біверлі і Келі Олсаны актывісты такой арганізацыі ў штаце Айдаха. Уступіць у яе іх прымусіла жаданне больш даведацца пра нашу краіну і расказаць праўду пра яе сваім суайчыннікам. Як прадстаўнікі гэтай арганізацыі яны прыехалі ў СССР, пабывалі ў Беларусі. Мы пазнаёміліся з Біверлі і Келі ў час сустрэчы групы з актывістамі Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру.

— Нам было вельмі цікава даведацца аб той вялікай рабоце па ўмацаванню дружбы паміж народамі, якую праводзіць ваш рэспубліканскі камітэт, — сказаў Біверлі Олсан, — і цяпер, пабываўшы ў вашай краіне і даведаўшыся, колькі перажыў савецкі народ у мінулую вайну, мы самі яшчэ больш актыўна будзем змагацца за мір ва ўсім свеце.

Многа цікавага давалася пачуць і ўбачыць на гэтай сустрэчы. Бо і мы, савецкія людзі, хочам ведаць, што думаюць пра нас амерыканцы. Многія з членаў групы ахвотна выказвалі свае думкі.

Адна з жанчын расклала на стала вялікі каляровы дыван.

— Мы выбралі своеасаблівы шлях барацьбы за мір, — растлумачыла Ганна Хаўсрэл. — У мяне дзве дачкі, абедзве яны любяць маляваць і рабіць аплікацыі. І вось, калі ў ЗША зноў узмацілася антысавецкая прапаганда, я хачу, каб савецкія людзі ведалі пра тое, што далёка не ўсе амерыканцы думаюць так, як адміністрацыя Рэйгана. Большасць з іх хочучы жыць у міры і дружбе з вамі. Мы з дачкамі ўзяліся за работу і выткалі дыван з іх дзіцячымі малюнкамі, якія былі ў асноўным прысвечаны радасці жыцця і міру. Гэты дыван мы адправілі ў Савецкае пасольства. Праз некаторы час нам прыслалі адтуль дванаццаць малюнкаў савецкіх дзяцей. На нашым другім дыване былі ўжо малюнкi з многіх гарадоў Савецкага Саюза, і ў гэтай рабоце цяпер удзельнічае больш чым сто жанчын. А грошы ад продажу дываноў ідуць на барацьбу за мір. Вось адзін з дываноў. Паспрабуйце вызначыць, дзе малюнкi амерыканскіх дзяцей, а дзе савецкіх.

Гэта аказалася не так проста. Дзеці ж усюды дзеці. Яны малюць свае любімыя гульні, звяроў, прыроду і, вядома ж, маму. Усе яны хочучы міру, жадаюць дружбы са сваімі ровеснікамі ў розных краінах. Да гэтай імкнецца і большасць дарослых.

— Увесь свой вольны час я аддаю працы ў нашай арганізацыі. Мы не выпадкова назвалі яе «Сіла ў дружбе», — сказала Маргарэт Вокман. — Дружба — вялікая сіла. Яна здольна зрабіць многае.

На жаль, яшчэ не ўсе амерыканцы разумеюць гэта. Пра вашу краіну ведаюць у ЗША надзвычай мала, — працягвала Маргарэт. — А я прыязджаю сюды ўжо трэці раз. Многія пытаюцца ў мяне, чаму? Ды таму, што першы раз мне вельмі хацелася паглядзець на тых людзей, пра якіх нам гавораць, што яны пагражаюць Амерыцы. Я прыехала і пераканалася, што ніхто тут нікому не пагражае. А цяпер прыязджаю дзеля таго, каб яшчэ лепш ведаць Савецкі Саюз і параканаўча расказаць пра яго амерыканцам. Многія не ведаюць, што вы перажылі столькі гора і страт у вайне з фашызмам. Калі я гавару пра тое, што ў СССР загінула дваццаць мільёнаў чалавек, многія гавораць: «Маргарэт, ты напэўна не ўмееш лічыць нулі». І цяпер я агітую амерыканцаў ехаць у госці да вас, паглядзець і даведацца аб усім самім. Вось і ў гэтай групе многія прыехалі першы раз. І я веру, што вярнуўшыся дамоў, ні адзін з іх не скажа, што шкадуе пра тое, што паехаў сюды.

— Маргарэт мае рацыю, — уключыўся ў размову Роберт Раманко. — Я прыехаў упершыню і быў уражаны, калі даведаўся аб мужнасці і стойкасці савецкіх людзей у гады вайны, аб напружанай працы пры аднаўленні гарадоў і вёсак. Гледзячы на Мінск, ніколі не падумаеш, што ён быў ушчэнт разбураны. Вельмі добра, што нам паказалі пасляваенныя фотаздымкі. Параўнанне робіць моцнае ўражанне. Яшчэ мне спадабалася, як у вас адносіцца да дзяцей. Дзяржава, якая так клапаціцца пра дзяцей, не можа хацець вайны. Сам я вучоны-батанік. Ведаю, што многімі праблемамі, якімі заняты мы, займаюцца і ў Савецкім Саюзе. На жаль, у апошні час нашы навуковыя кантакты спынены. Сумеснымі намаганнямі мы змаглі б зрабіць значна больш. Мы за тое, каб жыць у міры, гандляваць і супрацоўнічаць.

У канцы гутаркі са свайго месца падняўся яшчэ адзін чалавек.

— Мяне завуць Джон Чафін, — прадставіўся ён. — Я бізнесмен і крыху займаюся палітыкай. Мне б хацелася яшчэ раз ад імя ўсёй групы выказаць вам нашы добрыя пачуцці і яшчэ раз падкрэсліць, што гэты пачуцці большасці амерыканцаў. У нашай групе шэсцьдзесят два чалавекі, прадстаўнікі самых розных слаёў грамадства. Тут ёсць настаўнікі, вучоныя, урачы, фермеры, бізнесмены, некалькі мэраў гарадоў. Мы ўсе прыехалі сюды за ўласныя грошы, каб сказаць вам: «Давайце падзелім наш і ваш клопат. Давайце разам змагацца за планету міру». Губернатар нашага штата Давід Лерой прасіў мяне падарыць вам гэты альбом. Мы бачылі, што ваша краіна вельмі прыгожая. Цяпер хочам, каб вы паглядзелі гэтыя фатаграфіі і зразумелі, што і наша краіна таксама прыгожая. Мы, як і вы, хочам, каб яна заставалася такой заўсёды. Давайце ж прыкладзем усе намаганні, каб так яно і было.

Рыгор ФАМЕНКА.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ мифа о «советской угрозе», активно использовавшегося на стадии создания НАТО, приобрело еще больший размах, когда в начале 1953 года на смену администрации Г. Трумэна пришла администрация Д. Эйзенхауэра. У руля внешней политики США встал в то время один из наиболее воинственно настроенных деятелей — Дж. Ф. Даллес. Заняв пост государственного секретаря, он объявил, что отныне Вашингтон будет проводить «политику освобождения». Это, как отмечал видный американский специалист по международным отношениям С. Сульбергер, означало: «Соединенные Штаты готовы, если понадобится, поддержать с

Средства массовой информации, связанные с милитаристскими кругами, предпочитали замалчивать такого рода случайно вырвавшиеся признания. Они предпочитали все более широко раздувать домыслы о «бомбардировочной брешли». И хотя зловетый, по мнению Финлеттера, 1956 год прошел спокойно, еще раз продемонстрировал, что СССР не стремится к достижению превосходства в «атомной авиации», домыслы об «угрозе со стороны советских бомбардировщиков» продолжали распространяться на Западе. Американский профессор, будущий государственный секретарь США Г. Киссинджер в 1957 году писал: «К 1959 году, как ожидают, советский воздушный флот превзой-

САМАЯ БОЛЬШАЯ ЛОЖЬ XX ВЕКА

III. НОВЫЕ ВОЕННЫЕ ДОКТРИНЫ — НОВАЯ УПАКОВКА СТАРОГО ВЫМПЕЛА

помощью силы любую контрреволюцию в Восточной Европе».

Вслед за провозглашением «политики освобождения», или, как ее еще называли в США, «политики отбрасывания», Даллес сформулировал известную доктрину «массированного возмездия». Эта доктрина исходила из того, что любой конфликт в любом месте земного шара, сочти США, что за него ответственен «международный коммунизм», может послужить предлогом для начала ядерных бомбардировок городов СССР.

Главным инструментом претворения в жизнь положений этой доктрины должна была стать, по замыслу Вашингтона, атомная авиация. Для того чтобы протолкнуть через конгресс широкие программы наращивания ее мощи, был изобретен миф о «бомбардировочной брешли», о якобы надвигающемся разрыве между СССР и США по численности бомбардировщиков. Бывший министр военно-воздушных сил США Томас Финлеттер на страницах опубликованной им в 1954 году в США книги «Сила и политика» утверждал: «Близок день, когда русские будут иметь достаточно бомб и самолетов для их сбрасывания, чтобы совершить внезапное нападение на Соединенные Штаты, которое уничтожит наши города и большую часть нашей промышленности». Он выразил мнение, что такое нападение начнется, когда СССР создаст «превосходящую атомно-воздушную мощь». Назвал Финлеттер и конкретные сроки: по его словам, именно такая мощь должна была появиться у СССР уже в 1956 году. Тогда-то, утверждал экс-министр, «русские будут значительно более агрессивными в своей внешней политике, значительно более склонными идти на риск всеобщей войны».

Примечательно, что в то самое время, когда Финлеттер выступил с подобными рода заявлениями, главнокомандующий объединенными вооруженными силами НАТО в Европе генерал Грюнтер дал совершенно другую интерпретацию имевшегося в тот период соотношения сил в области стратегической авиации. 8 июня 1954 года он заявил в Лондоне: «У нас есть авиация дальнего действия, на которую Советский Союз в настоящее время не имеет ответа. Я имею в виду «В-47», которые могут летать так быстро и так высоко, что в этом, 1954 году, против них не может быть защиты».

дет по количеству тяжелых бомбардировщиков наш собственный». Между тем, когда делался этот прогноз, США уже имели в стратегической авиации, по словам самого Киссинджера, 2 тысячи самолетов, сосредоточенных на 30 базах.

Хотя американская разведка еще не обладала тогда такими возможностями, которые появились после начала использования Пентагоном искусственных спутников, ее аналитики знали: Советский Союз производит свои собственные бомбардировщики в количестве, даже и близко не приближающемся к тому, что уже накопили Соединенные Штаты. Утверждения, будто бы СССР построил и продолжает строить «армады ядерных бомбардировщиков», были заведомой ложью. Требовалась эта ложь прежде всего для оказания давления на законодателей. Напуганные советской «угрозой с воздуха», последние должны были щедро выделять новые миллиарды на гонку вооружений. Такого рода «запугивание своих» широко осуществлялось, кстати сказать, не только в США. Прибегали к нему и в Великобритании, которая также создавала атомные бомбы.

Результатом распространения мифа о «бомбардировочной брешли» явилось выделение огромных средств военным концернам в авиационной промышленности США. Средства пошли в дело: уже в 1959 году в составе стратегической авиации Соединенных Штатов было более 2 500 бомбардировщиков «В-47», 500 новейших стратегических бомбардировщиков «В-52», а также свыше тысячи самолетов-заправщиков.

«На протяжении большей части 50-х годов наша фактическая монополия на межконтинентальные средства доставки ядерного оружия в форме многочисленного флота бомбардировщиков стратегической авиации давала нам подавляющее превосходство», — это утверждение Р. Никсона, в то время президента США, датировано 18 февраля 1970 года. Распространение мифа о «советской угрозе с воздуха» создавало в 50-х годах психологическую атмосферу, благоприятствующую наращиванию ядерных вооружений в США с целью подготовки и осуществлению концепций доктрины «массированного возмездия».

Александр ЕФРЕМОВ,
доктор исторических наук.

FOR PEACE AND DISARMAMENT

In the present tense international situation the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union, the Soviet Government firmly and consistently pursue peaceful foreign policy, do everything possible to preserve and strengthen peace, to deliver mankind from the threat of a nuclear war. This Leninist policy of peace, whose main features at the present historical stage have been defined in the resolutions of the latest CPSU Congresses,—noted K. U. Chernenko, General Secretary of the CPSU Central Committee at the February (1984) Plenary Meeting,—meets the basic interests of the Soviet people and, in actual fact, other nations of the world. Therefore, we resolutely declare now that we will not retreat one step from that policy.

The Byelorussian SSR takes an active part in pursuing this Leninist course as a sovereign participant in international relations, champion of peace, cooperation and social progress.

Before the victory of the Great October socialist revolution Byelorussia had not its own state system. The triumph of the Great October has brought about radical changes into the historical fortunes of all nations of the former tsarist Russia. A new page in the history of Byelorussia was opened. Practical realization of the Leninist national policy was manifested in the proclamation on January 1, 1919 of the Byelorussian Soviet Socialist Republic.

From the first moves in the international arena Soviet Byelorussia has been actively struggling for peace and international security, economic and social progress, manifesting its will to solve all inter-state disagreements by peaceful means. The Appeal of the 1st All-Byelorussian Congress of Soviets of Workers, Soldiers' and Peasants' Deputies (February 1919) read: "Aware of its inseparable and close ties with the struggling proletariat and working peasantry of the entire world, on behalf of millions of workers and peasants of Byelorussia the Congress solemnly declares its will to live in peace and friendship with all peoples".

For establishing diplomatic and other relations with the other countries People's Commissariat of Foreign Affairs was formed in the Byelorussian SSR in 1919. In its relations with the capitalist countries the BSSR proceeded from the necessity of peaceful coexistence of states with different social and political systems. After the voluntary incorporation (December, 1922) of Soviet republics into the Union of Soviet Socialist Republics the People's Commissariat of Foreign Affairs of the BSSR was reorganized (November, 1923) into the Office of the Representative of the People's Commissariat of Foreign Affairs of the USSR in Byelorussia, which was accountable in its activities to the supreme bodies of the Republic.

After the formation of the USSR the

government of the Byelorussian SSR paid as before much attention to the matters of international policy, came out in favour of peaceful relations with capitalist countries.

In order to further extend international relations of the USSR and to strengthen its relations with foreign states and taking into account the increased need of union republics to establish direct relations with foreign countries the USSR Supreme Soviet passed a law, which stipulated powers of union republics in the sphere of foreign relations and consequent reorganization of the All-Union People's Commissariat of Foreign Affairs into the Union-Republic People's Commissariat. According to the law, union republics acquired the right to enter into direct relations with the foreign states and to conclude agreements with them. In accordance with this document the Supreme Soviet of the Byelorussian SSR passed the law (March 22, 1944) regarding the formation of the Union-Republic People's Commissariat of Foreign Affairs of the Byelorussian SSR. Later the People's commissariat was reorganized into the Ministry of Foreign Affairs of the Byelorussian SSR. Following the formation of the Ministry of Foreign Affairs international activities of the Republic have become much more active.

In accordance with the Constitution of the Republic and the Constitution of the USSR, the Byelorussian SSR has the right to enter into relations with foreign states, conclude treaties and exchange diplomatic and consular representatives, to participate in the work of international organizations. The highest bodies of state power and administration which are the Supreme Soviet and Council of Ministers of the BSSR are invested in corresponding powers stipulated by the Constitution.

Direct participation of the Byelorussian SSR in international relations is manifested in diverse forms. The BSSR has its diplomatic missions to international organizations, maintains diplomatic correspondence, participates in international conferences. The Byelorussian SSR is a member of international organizations, has considerable treaty practice, renders financial, technical and other types of assistance to developing countries. Central bodies and bodies abroad that are responsible for maintaining foreign relations of the Byelorussian SSR, in appropriate cases make declarations, statements and appeals on issues of international life.

The Byelorussian SSR is one of the founders of the United Nations Organization. From the very first days of its participation in the work of the United Nations Organization the Byelorussian SSR has been showing the unshakable faithfulness to the principles of peace, justice and cooperation. While taking part in working out the United Nations Charter at the San Francisco conference, making statements

at committees and commissions, the delegation of the Byelorussian SSR consistently emphasized that the Byelorussian people as well as all peoples of the Soviet Union adhere to the idea of creating a solid international organization, that would reliably serve the course of universal peace and security.

At present the Byelorussian SSR participates in the activities of about 70 international organizations and the United Nations bodies. Within the framework of these bodies the delegations of the Byelorussian SSR actively participate in numerous sessions, conferences, meetings, symposiums, seminars and other international events. The main tendency of its efforts is the active struggle for the prevention of a nuclear holocaust, for the limitation of the arms race and disarmament, for détente, making it the prevailing factor of the international life and creation of effective safeguards for the security of states — against the policy of imperialism, hegemonism and reaction, which push the world to the brink of war and infringe upon the freedom of nations.

At all stages of the activities of the United Nations Organization, its organs and specialized agencies the Byelorussian SSR firmly adhered to the idea of working out and taking concrete, realistic measures, aimed at strengthening peace and international security, ensuring the independence of nations.

On the initiative of Byelorussia the international organizations have taken a number of important decisions. Among them are the resolutions concerning extradition and punishment of war criminals (the first session of the United Nations General Assembly, 1946), protection of persons, detained or imprisoned as a result of their struggle against apartheid, racism and racial discrimination, colonialism, aggression and foreign occupation and for self-determination, independence and social progress of their people (32d session of the United Nations General Assembly, 1977), on education of youth in the spirit of ideas of peace and friendship among nations (UNESCO General Conference, 1962). During a number of years the Byelorussian SSR has been an initiator at the sessions of the General Assembly of efforts aimed at banning new types of arms of mass destruction. In 1983 the Byelorussian SSR was the sponsor or co-sponsor of 54 resolutions, adopted by different organs of the UN system, concerning the problems of eliminating the threat of a nuclear war, of preserving peace, disarmament, the struggle against colonialism, apartheid, problems of international law, as well as economic, social and humanitarian issues.

At present the Byelorussian SSR is a party to 158 international multilateral and bilateral treaties, agreements and conventions which it strictly follows.

Minsk, the capital of the Byelorussian

SSR, was a host to international forums, like the United Nations seminars on social aspects of industrialization and on distribution of industry, ILO seminar on labour inspection, First international Congress on Biosphere Reserves, etc.

International cultural, economic and scientific cooperation is an effective means of strengthening peace, friendship and mutual understanding among nations and states. The Byelorussian SSR constantly strengthens and extends ties of international solidarity and friendship with the peoples of other countries. Its public organizations have established direct contacts and exchange delegations with trade unions, youth and women's organizations in foreign countries. A number of Byelorussian cities have established and further develop town-twinning relations with the cities of Great Britain, France, Finland, Japan, India, Angola, Mexico. Extensive are relations with foreign countries of the Byelorussian Peace Committee and Minsk section of the Soviet Committee of War Veterans.

Fruitful are the activities of friendship societies. Particularly active friendly contacts are maintained with the peoples of Bulgaria, Poland, GDR, Czechoslovakia, Hungary, Cuba, Finland, France, Austria and other countries. The Byelorussian Society for Friendship and Cultural Relations with Foreign Countries maintains contacts with 352 organizations in 75 countries.

The Byelorussian SSR actively contributes to the economic cooperation of the USSR with foreign countries. Over one third of its export is made up of machines, equipment, computers and instruments. Goods, produced in the Republic, are exported to nearly 100 countries.

General Consulates of the Polish People's Republic and the German Democratic Republic have been opened in Minsk, the capital of the Republic.

With every passing year other contacts of Byelorussia with foreign countries become more active. They are successfully developing in various fields of science. The Byelorussian scientists have established contacts with their colleagues in scores of countries. They work together on certain problems, exchange results of their investigations, participate in international scientific congresses and symposiums.

The present state of international relations of the Byelorussian SSR testifies to the growing prestige of the Republic in the international arena. Through its active international activities Byelorussia makes a significant contribution to the struggle of forces of peace and progress for the prevention of a new war, a nuclear war in the first place, for disarmament, for establishing in international relations the principles of peaceful coexistence, mutual respect and confidence, for freedom and independence of nations.

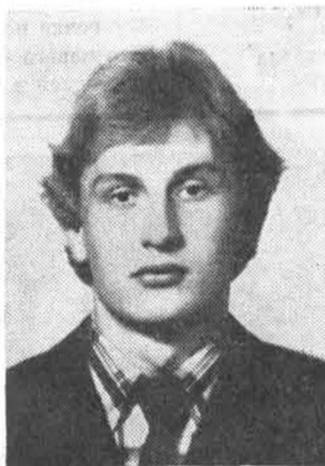
The Captain

Oleg Logvin, from Minsk, who is the reigning Olympic champion and a graduate of the Physical Culture Institute, came 24th in the individual event in the recent cycling Peace Race. But he arrived back in Moscow in excellent spirits and so did his teammates. The USSR team, of which he was the captain, brought back the best team title after two years, while Sergei Sukhoruchenkov, from Leningrad, won the individual event. Soviet cyclists captured 17 team and nine individual titles from the Peace Race.

This year's Peace Race, the 37th, was one of the most competitive. A rather tense situation took shape before the final stage, which cyclists call the "friendship stage", because by then the identity of the medallists is clear. The leaders, the USSR team, were only 42 sec ahead of the GDR team, winners of the two previous Peace Races. But the Soviet cyclists managed to hang on to those precious seconds.

Now that it is all over, Oleg admits that he felt weak from worry just before the start of each stage. "The captain is responsible for each individual team member and for the team as a whole," he says. "Even in the heat of the race I had to remember, at all times, the tactical plan worked out by our coaches. Our Nikolai Gorelov and Valery Chaplygin, who themselves rode in the Peace Race in the past, have now become coaches and proved to be astute tacticians. They took into account all the errors made by Soviet cyclists in the last two races which we lost. In particular, the GDR cyclists, our main rivals, did not expect us to win the initial event, i. e., the time trial with separate starts, which opens this two-week-long competition.

"Yes, I did feel upset and excited at every start. But as soon as the procession of cyclists starts to move forward and you see the confident, concerted activity of the three Sergeis — Sukhoruchenkov, Voronin and

Islamin—Pyotr Ugryumov, Viktor Demidenko and how subtly these lads feel the pulse of the race, your only thought is that you must not lose with such a team."

Captains are not captains by accident. The cyclists elected Oleg Logvin because, although he is only 25, he has been on the Soviet team for eight years and, therefore, is one of our most experienced cyclists. Of all human feelings the captain most appreciates in others humaneness,

kindness, loyalty and the ability to hide their emotions and help out at critical times. Oleg has known Sukhoruchenkov and Ugryumov for a long time, but he only met the team's newcomers in February at the three races in Cuba. They cycled alongside one another 2,500 km in these competitions.

The Peace Race is not just a sports event. Tens of thousands of people come out to welcome the cyclists and form a human corridor. They, too, want to add their support to those involved in this race, which promotes the ideas of peace and friendship among nations.

"I came back with many impressions," Oleg says, "but the most vivid was the warm welcome and encouragement we received from the cheering crowds in the GDR, Czechoslovakia and Poland, and their aspiration for peace. The atmosphere of friendship and mutual assistance reigned supreme among the cyclists too. Before we left, we had become friends with Nencho Staikov (Bulgaria) and Olaf Ludwig (GDR), the respective silver and bronze medallists. We formed a friendship with their

teams, who were our main rivals.

"As we were packing to leave for the Peace Race, the lads remembered Sergei Sukhoruchenkov's victory at the 1979 race. After that, he won the gold at the Moscow Olympics. That's what happens when you win this competition. It was the dream of all the cyclists in the 1984 Peace Race to go to the Olympics. Sukhoruchenkov and I, for example, have kept up our fitness so that we could experience the thrill of Olympic competition once more.

"Incidentally, lots of cyclists from various countries in the Peace Race took part in the Moscow Olympics. They spoke very warmly about them, recalled the meetings at the Olympic Village, the Muscovites' hospitality, the thrilling cultural programme, the colourful opening and closing ceremonies, and the clear and uncompromising nature of the competition.

"But the White House administration has made the forthcoming 1984 Olympics in Los Angeles senseless."

Alexander BUTSENIN

Вы хацелі сустрэцца

ЯК АБЯЦАННЕ СОНЕЧНАГА СВЯТА

Не рабіце мне скідак
Ніколі. Ні ў чым...
Не рабіце,
Калі не жадаеце

скрыўдзіць.

...Прыбівае да водмелі
На няжэйны спачын
Аслабелы,
Сонцам прашытыя крыгі.

Ніна МАЦЯШ.

(3 верша «Вясновае»).

І сёння, і яшчэ вельмі доўга буду шчыра ўдзячная Ніне Мацяш за сустрэчу. Бо дзякуючы ёй, мне пашчасціла пазнаёміцца не толькі з самабытнай, тонка адчуваючай свет пэзэсай, але і проста з вельмі цікавым і прыгожым чалавекам. «Свет не без добрых людзей», — кажуць у народзе. Менавіта гэты свет добрых людзей паўстае ў паэзіі Н. Мацяш, у жыцці яе самой.

Паэтэса нарадзілася на Брэстчыне, у вёсцы Нівы. Атрымала вышэйшую адукацыю ў педагогічным інстытуце замежных моў у Мінску. Некаторы час выкладала нямецкую мову на радзіме. Але толькі некаторы. Ужо шмат год жыццё гэтай жанчыны ўскладняе цяжкая хвароба — яна абмежавана ў руху. Але зусім не гэта галоўнае, калі размова ідзе пра Ніну Мацяш.

У адным з яе вершаў ёсць радкі, якія можна назваць жыццёвым крэда паэтэсы — «Памагаць, чым можаш, людзям і не плакаць аб сабе». І яна дапамагае — сваёй творчасцю, жыццёвай чысцінёй, уманнем раскрыць перад іншымі радасць быцця.

Сёння на творчым рахунку пісьменніцы шмат зборнікаў вершаў, некалькі дзіцячых кніжак і нават п'есы для дзіцячага тэатра. Яна — аўтар перакладаў, праявіўшы і вершаваўных, з французскай, нямецкай, польскай, некалькіх брацкіх славянскіх моў. Дарэчы, гэтую працу лічыць не менш важнай, чым сваю ўласную творчасць. У хуткім часе, напрыклад, выйдзе з друку раман Антуана дэ Сэнт-Экзюперы «Планета людзей». Перакладчык — Ніна Мацяш.

Такое сур'езнае стаўленне да перакладчыцкай работы ідзе ў значнай ступені і ад яе захаплення роднай мовай, якую паэтэса параўноўвае з гарачай чыстай зоркай. Сваёй працай перакладчыка і паэта яна ўзбагачае моўныя здабыткі беларускага народа.

Глыбокі патрыятызм, сапраўднае разуменне жыцця землякоў — уласціва для паэтычных і жыццёвых поглядаў Н. Мацяш. Сёлета за «Паэму жніва» Ніне Іосіфаўне была прысуджана рэспубліканская літаратурная прэмія імя Аркадзя Куляшова. Напісаная ў час найвялікшага душэўнага зруху (смерці маці), яна з'яўляецца галоўным здабыткам усёй творчасці Н. Мацяш. Паэма вылучаецца не толькі высокамастацкімі якасцямі. У ёй, і гэта галоўнае, гучыць жывое чалавечае пачуццё, у ёй і крык адчаю, і боль сэрца, і вялікая мужнасць, і моц, і вера ў жыццё. Гэты твор стаў для паэтэсы этапным.

Ведаеце, спачатку здавалася, што пасля «Паэмы жніва» пісаць ужо не змагу: сказала ў ёй усё, што набалела на душы, і пасля гэтага — пуста. Тады лічыла, што буду толькі папулярызаваць французскую, польскую, нямецкую літаратуры. Але ўсё ж такі засталася патрэба, калі нешта пастукаецца ў душу, «прыручыць», надаць адпаведную форму. Ёсць новыя вершы, усё ж з'явіліся. Толькі цяпер гляджу пановаму і на іх, і на паэзію ўвогуле. А ў зэльым стаўлюся да ўжо набытага даволі скептычна. Калі ж казаць пра будучыню, то здаецца, што чалавек (ва ўсялякім разе я) не ведае да канца сам сябе і сваіх магчымасцей.

— А як вы самі вызначаеце сваю галоўную тэму ў паэзіі?

— Тэма чалавека. Свет асобы, яе стасункі з акалячым асяроддзем, пошукі маральнай трываласці, выяўленне лепшых пачаткаў, якія не павінны быць затапаны мітуснёй, будзёншчынаю. Людзі часам не паспяваюць задумацца над уласным жыццём. Трэба, каб нешта

прымусіла іх азірнуцца. Можна гэта і рабіць паэзія?

— Цікава, як успывае паэзія асабіста на вас?

— Маеце на ўвазе маю ўласную творчасць? Калі не працуецца — і на душы цяжка. Жаданне ж выказацца, намаганні ўвасобіць у словы свае думкі і пачуцці няўхільна актывізуюць усё жыццёвыя сілы. І гэты ўздых — высокая радасць. Але такія моманты заўсёды плод перажытага, перадуманага. Калі не ўсхваляваны сам, чым жа людзей усхваляюеш? Не ведаю, ці адчувае падобную радасць творчасці чалавек, што проста складае радкі ў рыфму. А рамесніцтва ў літаратуры, на жаль, хапае.

— Ці розніцца паэзія, створаная жанчынай і мужчынам?

— Няможна, мне здаецца, падзяляць паэзію на жаночую і мужчынскую. Сіла таленту залежыць ад значнасці асобы, а не ад полу. Паэзія — гэта, найперш, характар, светапогляд.

— А з чаго пачалася ваша творчасць?

— Дзённікаў я ніколі не вяла і не вяду. Але патрэба самавыказвання ёсць. Хаця прышла яна даволі позна, ужо ў інстытуце. Да таго не напісала і радочка. Першы верш з'явіўся на трэцім курсе. Спачатку змяшчала іх у інстытуцкай нацённай газеце. Потым у бяро-

заўскай раённай. Дарэчы, традыцыя друкавацца спачатку там, засталася і па сёння. Першыя мае чытачы — людзі нашага раёна.

— Ніна Іосіфаўна, вы шмат гаворыце пра сваіх землякоў, родныя мясціны. Усё ваша жыццё побач з імі, тут...

— І самыя дарэгі з іх чалавек, як сімвал Радзімы і шчасця, — мая маці. Простая сялянка, працаўніца вялікая, мама была вельмі паэтычная натура. Яна так хараша спявала, любіла кветкі, птушак. Любіла людзей, усё жывое. Яна мой ідэал. Быць бы такой, як яна: цяплівай, мужнай, ласкавай, добрай.

Бацька трохі гарачэйшы, імпульсіўны, але таксама і чулы, і прыязны. А з мамай жылі душа ў душу, хоць і былі ў кругаверці ўсялякіх сялянскіх турбот. Але было ўзаема-разуменне, узаемапавага, і гэта прыцягвала да іх вяскоўцаў. І мне на добрых людзей шанце. Ці багата ў мяне сяброў? Зычліўцаў, прыцяляў — мноства! А сяброў шмат быць не можа. Бо сапраўднае сяброўства вымагае ад чалавека ўсёго чалавека. Увогуле, мне здаецца, што вакол мяне толькі харошыя людзі. Аб гэтым кажу і ў сваіх вершах.

...Калі ў сваёй дарозе, часам

здралівай,

Згублю з-пад ног збалелых

цвёрды грунт.

Я так хацела б, каб і мне

здагадліва

Агеньчык нечае душы

спагадліва

Выратавальна ў вочы зазірнуў.

— Ніна Іосіфаўна, вы, мусіць, па характару трохі ідэаліст?

— Не задумвалася... Этыкеткі не здольны акрэсліць усю складанасць чалавека. Але ідэалісты ўсё ж ёсць, існуюць! Каб не было іх, не было б і наступу свету. Пагінулі б шляхі да самаўдасканалвання. Бо менавіта ідэаліст верыць у высокую, чыстую ідэалію і — абавязкова! — сцвярджае іх сваім жыццём. Гэта не галаслоўнасць. Такіх людзей я і сустракала, і

спадзяюся, сустрэну яшчэ не аднойчы. Ім, вядома, нялёгка ў нашым, часам рацыяналістычным свеце. Але што ж скардзіцца на гэта? Усім жыццё няпроста. Тым болей прайсці праз усё выпрабаванні і не здраджаць сваім перакананням, высакародным прынцыпам.

— Вы казалі, што вакол вас шмат добрых людзей: землякоў і пісьменнікаў...

— ...і пісьменнікаў-землякоў. Анатолий Вярцінскі, Уладзімір Калеснік, Мікола Аўрамчык, Алена Васілевіч — іх я магу назваць сваімі настаўнікамі. Таіса Бондар, Зінаіда Дудзюк, Данута Бічэль-Загнетава, Яўгенія Янішчыц, Аляксей Разанаў — яны мае равеснікі, мае калегі. З імі мяне звязвае дружба. Заўсёды шчыра радуся іх поспехам, як і яны маім. Не даводзіцца нават казаць пра творчае саперніцтва. У кожнага сваё на душы, свае думкі пачуцці, з якімі выходзіш да чытача. Не ведаю і не хачу ведаць, што такое зайздрасць.

...Без дружбы мне — як без

вады і хлеба,

Як птушцы — без глыбін

высокіх неба, —

Мой прости дом не ведае

замкоў!

Сярод паэтычных вобразуў паэтэсы адзін з галоўных — сонца. І ўся яе творчасць — нібы пранізана сонечнымі промянямі, бо Н. Мацяш ніколі не губляе ўмення бачыць прыжосць свету, радавацца жыццю, хаця выпрабаванні выпада на яе долю нават зашмат для аднаго чалавека. Уласная мужнасць і клопат тых, хто побач, дапамагаюць ёй.

Часта і з задавальненнем Ніна Іосіфаўна прымае запрашэнні на сустрэчы з чытачамі. Яе любяць — пісьменніца пакарае сваёй шчырасцю, аптымізмам, заўсёды рада і засяроджанай гутарцы, і добрым жарту. У размове з людзьмі нібы яшчэ болей маладзее. І тады яна сама — «як абяцанне сонечнага свята».

Галіна УЛІЦЕНАК.

Ніна МАЦЯШ

ПАЭМА ЖНІВА

(Урывак.)

Мама, мама! Дзе яна, падкова
Шчасця-долі, на якой мяжы?

Мук жыццё адважвала спаўна.
Ты ж спявала, хоць душа балела.
Не магла інакш ты. Не хацела,
Каб пакута ўсім была відна.

Мацяркам бо вечно што п'ячэ?
Каб адно был ў здароўі дзеці,

Каб адно было спакойна ў свеце —
Большага чаго жадаць яшчэ?

Летызімы — вірам-мітульгою...
Ні таго здароўя, ні спакою...

Што чакае за крутой гарой —
Выявіцца толькі на вяршыні.
Птушка лёсу ўсё кругі вяршыла —
З паднябесся да зямлі сырой...

Як жыццё любіла, мама, ты,
Як яму ты радавацца ўмела!
Ты для ўсіх, як зорачка, гарэла
Між будзёншчыны і гаркаты.

Успаміну светлы каласок:
Ты вяртаешся таропка з поля,
Малачай ды лебяды ў прыполе,
А ў руцэ — рамонкі для дачок...

Пад замкамі для цябе была
Азбука і мудрасць кніжных ісцін.
Поўнілася ты, як сокам лісцік,
Мудрасцю саўдзелу і цяпла.

Што вы з бацькам тут ні зажылі!..
Але вечно помнілі пра тое,
Што павага — самае святое,
Бо людзей з нас лепіць на зямлі.

Праз усё, што наканоўваў час,
Праз надзей змярканні і дасвецці,
Праз крывавае пот і боль па дзедях
Вас вяла, трымала любасць вас.

Гэткіх душ не пакалечыць быт!..
І ў мяне ад вас перакананне,
Што адзіна прада і каханне
У жыцці апірышча і шчыт.

Хоць з гадамі ў голасе тваім
Большала зажурынкі, матуля,—
Голас твой — і суд мой, і атулле,
Лепшае ўва мне згукана ім.

ПЕСНЯ ЗБЛІЖАЕ

Нярэдка ў Слуцк прыязджаюць дэлегацыі з розных краін свету. Гасцей запрашаюць на прамысловыя прадпрыемствы, у бліжэйшыя калгасы і саўгасы. Іншаземцы цікавяцца сацыяльнымі пераўтварэннямі за гады Савецкай улады, умовамі працы, адпачынку і быту сельскіх жыхароў.

Вось і нядаўна калгас імя Кірава прымаў гасцей з Югаславіі і Францыі. У складзе дэлегацыі французцаў былі лётчыкі з праслаўленай эскадрыллі «Нармандыя-Нёман», якая ў гады Вялікай Айчыннай вайны змагалася з гітлераўскімі фашыстамі ў небе нашай радзімы.

Пасля экскурсіі па сельгасугоддзях гасцей запрасілі ў калгасны Дом культуры, дзе перад імі выступіў самадзейны Казловіцкі народны хор. Пасля канцэрта з твараў гасцей не сыходзілі ўсмешкі, ішла ажыўленая размова: перакладчык ледзь паспяваў за пытаннямі гасцей і адказамі калгаснікаў. Песня збліжае людзей з розных краін.

Асабліва вялікае захапленне выклікаў канцэрт у калгасным клубе ў членаў французскай дэлегацыі. Гасці нават не верылі, што перад імі выступалі простыя сяляне.

...Танія сустрэчы, як у калгасе імя Кірава надоўга застаюцца ў памяці людзей, таму што маюць шчырую дружбу паміж імі.

М. НІКОЛЬСкі.

У праграме Дэкады польскай кнігі, якая праходзіла ў нашай рэспубліцы і была прысвечана 40-й гадавіне адраджэння Польшчы — выстаўкі, сустрэчы з пісьменнікамі, шырокі продаж літаратуры, выпушчанай выдавецтвамі брацкай краіны.

НА ЗДЫМКУ: сустрэча ў Брэсцкай абласной бібліятэцы імя Максіма Горкага. Работніца абл-кнігагандлю А. БАЖКО, беларускі пісьменнік і перакладчык А. МАЛЬДЗІС, прадстаўнік польскай фірмы «Палонія» Г. МАКСАМ і пісьменнік М. ТАТУР.
Фота Э. КАБЯКА.

ТЭАТР «СУЧАСНІК»: АКТУАЛЬНАСЦЬ ПРАБЛЕМ,

ВАЖНАСЦЬ ІХ ДЛЯ ГЛЕДАЧА

ПРА ЧАС І ПРА СЯБЕ

«Сучаснік» — такое да многага абавязваючае імя атрымаў адзін з тэатраў, які нарадзіўся каля трыццаці гадоў назад у Маскве «пад крылом» слаўтага МХАТа — Маскоўскага Мастацкага акадэмічнага тэатра імя Горкага. Ядро новага сцэнічнага калектыву склаў цэлы выпуск тэатральнага вучылішча — Школы-студыі МХАТ, выпуск, у якім была і Галіна ВОЛЧАК, цяперашні галоўны рэжысёр «Сучасніка».

— Гэта вялікая рэдкасць і ўдача, калі з выпуску нараджаецца тэатр, — гаворыць Галіна Волчак. — За саракагадовую гісторыю Школы-студыі было ўсяго два такіх выпадкі — «Сучаснік» і Новы драматычны тэатр. Нам усміхнулася неверагоднае шчасце: на адным курсе сустрэліся маладыя людзі, якія склалі калектыв аднадумцаў, калі адзіны погляд на жыццё і на мастацтва, калі адчуванне такога, што толькі ўсе разам мы зможам расказаць на мове тэатра пра час і пра сябе, пра сваё пакаленне.

Вядома, асновай для такой размовы з гледачом служыць перш за ўсё сучасная драматургія. Але, як і кожны сур'ёзны тэатр, мы не ўяўляем сябе без класікі, у якой — уся векавая мудрасць і талент народа. Адзіны крытэрыі, па якому мы адбіраем класічны твор, незалежна ад таго, створаны ён трыццаці ці трыста гадоў назад, — актуальнасць праблем, важнасць іх для сённяшняга гледача.

— «Сучаснік» уступіў у пару сталасці, і многім з тых маладых, хто тут пачынаў, ужо за пяцьдзесят...

— І, працягваючы вашу думку, — час бы паклапаціцца пра сваю змену?.. Мы займаем гэтым пастаянна. Тэатр павінен увесь час «аматоджываць» сябе, у гэтым залог яго жыццяздольнасці. Ма-

ладзя рэжысёры, акцёры і драматургі — не проста прыток новых, дадатковых сіл. Яны даюць самае галоўнае, чым жыве мастацтва ўвогуле, а тым больш тэатр, які носіць імя «Сучаснік», — погляд новага пакалення на сённяшняе жыццё.

Мы запрашаем маладых настаноўшчыкаў «з боку», даём магчымасць і нашым акцёрам, якія маюць схільнасці да рэжысуры, ставіць спектаклі. Напрыклад, дзесяць гадоў назад да нас прыйшоў выпускнік рэжысёрскага факультэта Валерый Фокін. Цяпер ён адзін з вядучых рэжысёраў тэатра.

— «Сучаснік», наколькі мне вядома, — адзіны тэатр, дзе і п'еса прымаецца да пастаноўкі галасаваннем усёй трупы...

— Гэта, я пераканана, самы верны шлях. Нават калі п'еса, на думку рэжысёра, добрая, але труп не прымае яе, ужо ёсць аб чым задумацца.

Якія ж п'есы мы выбіраем? Галоўны крытэрыі, як я ўжо гаварыла, актуальнасць праблем, закранутых у творы. Калі мы адчулі ў ім важную сучасную інтанацыю, то дзеля яе іншы раз даруем і некаторыя агрэхі — дапрацоўваем п'есу разам з аўтарам у працэсе рэпетыцый. Так было, напрыклад, з п'есай пачынаючага драматурга — тады яшчэ студэнта Літаратурнага інстытута Уладзіміра Малягіна — «НЛО». Мы ставілі яе эцюдным метадам, як бы даючы аўтару магчымасць зразумець, што б хацелася ад яго ў той ці іншай сцэне. Ён з нечым згаджаўся, з нечым спрачаўся, перарабляў тэкст. У выніку спектакль атрымаўся і быў добра прыняты гледачом.

Цяпер у нас новы «набытак» — на наш погляд, вельмі таленавіты літаратар, акцёр Омскага драматычнага тэатра Уладзімір Гуркін. На нашай

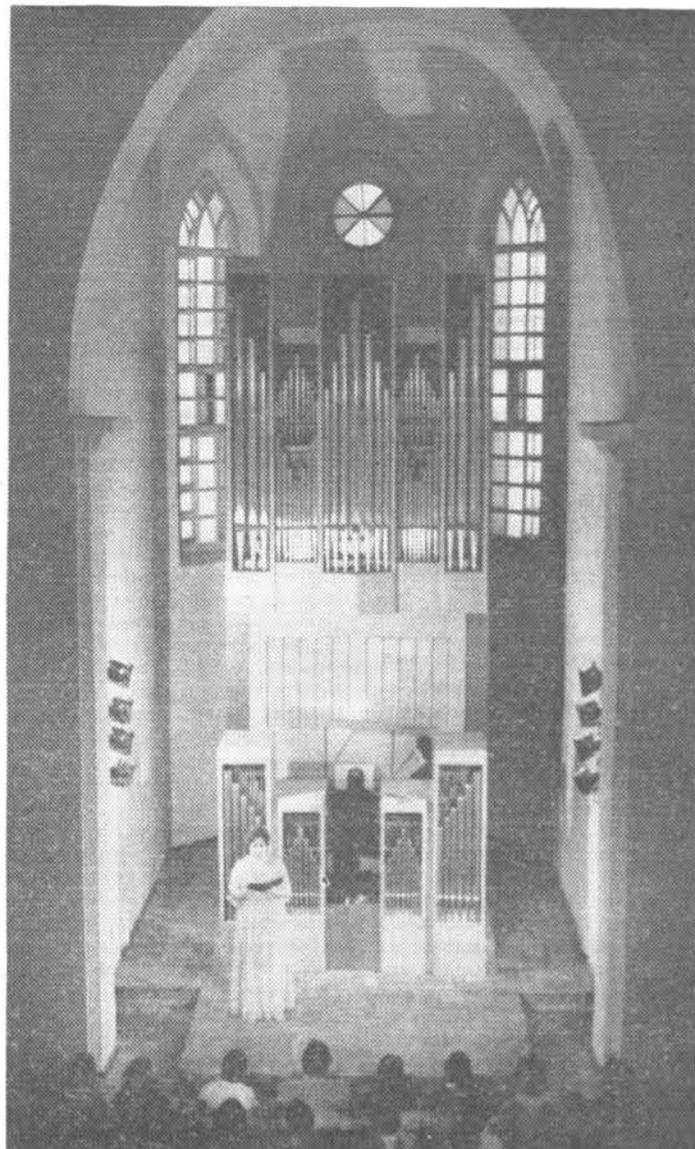
сцэне ўжо ідзе яго п'еса «Любоў і галубы» і яго інсцэніроўка па раманах «Тэрыторыя» — «Рызыка».

— Але ў рэпертуары «Сучасніка» няма п'ес шырока вядомых і ў СССР, і за мяжой савецкіх драматургаў. Як складваецца супрацоўніцтва з імі?

— Гэтыя вядомыя майстры таксама некалі былі пачынаючымі. Мы ганарымся, напрыклад, тым, што іменна на нашай сцэне адбылося сапраўднае нараджэнне Міхаіла Рошчына — тады ўжо вядомага празаіка — як драматурга, які дэбютаваў п'есай «Валянцін і Валянціна». У рэпертуары «Сучасніка» ўжо некалькі п'ес Рошчына.

«Сваімі» лічым мы ў «Сучасніку» Аляксандра Гельмана — родначальніка вытворчай тэмы ў савецкім тэатры, Міхаіла Шатрова, вядомага сваім укладам у драматургію Ленініну. Як правіла, яны самі пішуць для нас, а іншы раз тэатр заказвае ім п'есу на пэўную тэму. Напрыклад, некалькі гадоў назад мы задумалі стварыць спектакль, які падымае праблему: чалавек і навукова-тэхнічная рэвалюцыя. Каб як гаворыцца, «быць у матэрыяле», тэатр наладзіў для артыстаў, рэжысёраў і Міхаіла Шатрова творчую камандзіроўку ў горад аўтамабілебудавальнікоў Тальяці. Тут мы сапраўднаму акуліліся ў жыццё Волжскага аўтазавада, прывычнымі для нас сталі яго цэхі, галоўны канвеер, вытворчыя нарады... Мы стараліся лепш зразумець людзей, якія там працуюць, зразумець сутнасць заводскага жыцця. У нейкай ступені нам гэта, відаць, удалося, і спектакль, створаны ў садружнасці з драматургам Міхаілам Шатровым, «Надвор'е на заўтра», спадабаўся гледачам.

Інтэрв'ю ўзяў
Уладзімір ГАЛУБЦОЎ.

НОВАЯ КАНЦЭРТНАЯ ЗАЛА
НА ЗАЛОТой ГОРЦЫ

З вокнаў будынка, дзе размяшчаецца рэдакцыя «Голасу Радзімы», добра відаць гэты гмах.

Калісьці Залатая Горка, дзе ў былым касцёле святога Роха нядаўна адкрылася новая канцэртная зала, лічылася ўскрайняй Мінска. Цяпер гэта цэнтр горада. Вакол касцёла, помніка архітэктуры XIX стагоддзя, даўно пабудаваны новыя дамы, што выходзяць фасадамі на галоўную магістраль сталіцы — Ленінскі праспект і вуліцу Казлова. Каштоўны помнік мінулага рэстаўрыраваны. І сёння белы, узніслы дом пад чырвоным чарапнічым дахам — яшчэ адна слаўтасць Мінска, яшчэ адна старонка яго гісторыі.

У былым касцёле Беларуска дзяржаўная філармонія стварыла свой філіял — залу камернай музыкі амаль на 200 месц. Першы канцэрт ужо адбыўся. Адкрыць выступленні ў новай зале выпаў гонар лаўрэату Ленінскай прэміі народнай артыстцы СССР, спявачцы Ірыне Архіпавай і дыпламанту міжнароднага конкурсу, кампазітару і арганісту Алегу Янчанку. Выступленне артыстаў прайшло з вялікім поспехам, якому спрыяла і прыгожае гучанне новага дваццацішасцірагісравага аргана. Яго стварылі для гэтага памяшкання спецыялісты чэхаславацкай фірмы «Рыгер-Клос», яны ж дапамаглі ўстанавіць і наладзіць інструмент у Мінску.

Новая канцэртная зала на Залатой Горцы падарыць шмат прыемных сустрэч усім аматарам музыкі.

НА ЗДЫМКАХ: на адкрыцці канцэртнай залы выступілі І. АРХІПАВА і А. ЯНЧАНКА; наглядчык новага аргана Г. ЧАРНЯЎСкі; такія скульптуры ўпрыгожваюць інтэр'ер залы.

Фота С. КРЫЦКАГА і Г. УСЛАВАВА.

Уладзімір КАРАТКЕВІЧ

Беларуская, уся шматнацыянальная савецкая літаратура панесла вялікую страту. 25 ліпеня на 54-м годзе жыцця пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр выдатны беларускі паэт, празаік, драматург і публіцыст, член праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Уладзімір Караткевіч, гаворыцца ў некрологу, падпісаным кіраўнікам Камуністычнай партыі і ўрада Беларусі, вядомымі дзеячамі літаратуры і культуры.

Уладзімір Караткевіч нарадзіўся 26 лістапада 1930 года ў Оршы, у сям'і служачага. Галі Вялікай Айчыннай вайны правёў у Прыураллі, куды эвакуіраваліся бацькі. Вярнуўшыся пасля вызвалення Савецкай Беларусі ад гітлераўскіх захопнікаў у родны горад, Уладзімір Караткевіч закончыў сярэднюю школу, затым вучыўся на філалагічным факультэце Кіеўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Тараса Шаўчэнкі. Настаўнічаў спачатку ў сельскай школе на Кіеўшчыне, пасля ў Оршы. У гэты ж час выступіў у друку з вершамі, якія адразу звярнулі на сябе ўвагу глыбінёй зместу і пэтычнасцю мовы. Неўзабаве выйшла першая кніжка пэзіі «Матчына душа», якая і вызначыла яго далейшы шлях як пісьменніка.

У 1958—1962 гадах У. Караткевіч вучыўся на вышэйшых літаратурных і на вышэйшых сцэнарных курсах у Маскве. З 1962 года жыў у Мінску.

Шырокую вядомасць набылі кнігі пэзіі Уладзіміра Караткевіча «Вячэрняя ветразі» і «Мая Іліяда», зборнік апавяданняў «Блакит і золата дня», раманы «Нельга забыць» і «Каласы пад сярпом тваім». Ён сцвердзіў сябе як пісьменнік гісторыка-рэвалюцыйнай тэмы. Звярнуўшыся да прыгодніцкага жанру, У. Караткевіч узабагаціў нашу літаратуру апавесцямі «Свая легенда», «Дзікае паляванне караля Стаха», раманамі «Хрыстос прыязміўся ў Гародні» і «Чорны замак Альшанскі».

Шматлікія апавесці і апавяданні У. Караткевіча склалі кніжку «Чазенія», «Вока тайфуна», «З вякоў мінулых». Актыўна працаваў ён і ў публіцыстычных жанрах, развіваючы ў беларускай літаратуры эсістычны накірунак, што так ярка прадстаўлена ў кнігах «Белавежская

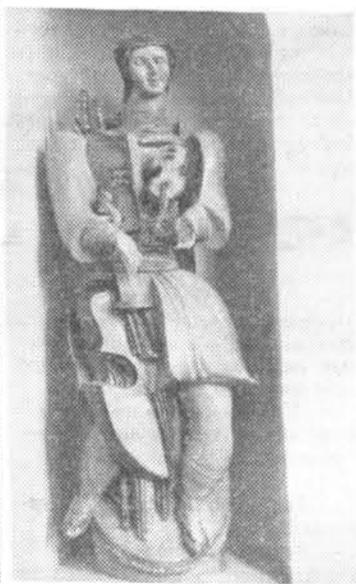
пушча», «Зямля пад белымі крыламі» і іншых. Творы пісьменніка перакладзены на многія мовы народаў СССР і замежных краін.

Значны ўклад зрабіў У. Караткевіч у развіццё нацыянальнай драматургіі і кінадраматургіі. Ён стварыў глыбока прадзівыя і эмацыянальна ўзрушальныя п'есы «Млын на сініх вірах», «Званы Віцебска», «Кастусь Каліноўскі» і «Калыска чатырох чараўніц», пастаўленыя ў многіх тэатрах. Па сцэнарыях У. Караткевіча на кінастудыі «Беларусьфільм» створаны шматлікія дакументальныя стужкі, а таксама мастацкія фільмы «Дзікае паляванне караля Стаха», «Чорны замак Альшанскі» і іншыя.

Высока патрабавальны да свайго таленту, ён быў бескампрамісны і прынцыповы ў ацэнках ідэйна-мастацкіх вартацей літаратурных твораў. Да У. Караткевіча гарнула творчая моладзь, ён быў для яе высокаўтарытэтным настаўнікам.

За творчыя поспехі і актыўную грамадскую дзейнасць пісьменнік быў узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў. Яму прысуджана літаратурная прэмія імя Івана Мележа.

Назаўсёды застанецца ў нашай памяці светлы вобраз Уладзіміра Караткевіча — выдатнага мастака слова, пісьменніка-грамадзяніна, патрыёта, чалавека добрага сэрца.

ДУМКА АБ СТВАРЭННІ МУЗЕЯ НАРАДЗІЛАСЯ НЕВЫПАДКОВА

ІМЁНЫ ГЕРОЯЎ БЕССМЯРОТНЫЯ

Возера Палік, лясы вакол яго — легендарны партызанскі край, непрыступная крэпасць суровых дзён вайны. Тут змагаліся з ворагам да апошняга дыхання. Тут на кожным кроку брацкія магілы, дзе пахаваны героі. Таму думка аб стварэнні музея народнай славы нарадзілася ў вучняў і настаўнікаў Іканскай школы невыпадкова. Імёны герояў застаюцца вечнымі і бессмяротнымі, як само жыццё.

З гэтай мэтай быў створаны Вянок памяці: музей, Парк герояў. Алея герояў, Алея зямлі гарадоў-герояў. Адкрыццё музея адбылося да дваццацігоддзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Музей хутка рос. Аднаго памяшкання ўжо было недастаткова, каб размясціць увесь сабранны матэрыял. Таму побач з Іканскай школай пачалося будаўніцтва яшчэ аднаго памяшкання. Узводзіць яго дапамагалі самі вучні, настаўнікі, бацькі. Цікавыя экспанаты паступалі не толькі з розных куткоў нашай краіны, а таксама з-за мяжы. Званне народнага стала ўзнагародой музею за тую вялікую працу.

Зараз у ім пяць залаў. Першая — рэвалюцыйнай славы.

Тут экспануецца матэрыял, які расказвае пра ўстанаўленне Савецкай улады на тэрыторыі Барысаўшчыны, пра ўдзел землякоў у Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай вайне. Другая — баявой славы, экспазіцыя якой прысвечана падзеям Вялікай Айчыннай вайны, барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Гэта самая вялікая зала музея. Трэцяя — Памяць сэрца. У ёй на мемарыяльную дошку занесены імёны загінуўшых за свабоду землякоў. Чацвёртая — працоўнай славы, — знаёміць наведвальнікаў з сённяшнімі мірнымі справамі мясцовых жыхароў. Ёсць у музеі цікавая галерэя карцін мастака-аматара А. Бухаркіна, які ў сваіх жывапісных палотнах казвае Палік і Палікоўскую пушчу.

Пасля знаёмства з экспазіцыяй музея юныя экскурсаводы запрашаюць наведвальнікаў у Парк герояў. Школьнікі пасадзілі там больш чым 600 дрэў, выкапаных на востраве возера Палік і ў Палікоўскай пушчы. Праз некаторы час у ім з'явіліся новыя дубкі, клёны, ясені, пасаджаныя ў памяць сыноў-патрыётаў Чэхаславакіі, Францыі, Бельгіі, якія ў гады вайны перайшлі на бок беларускіх партызан і аддалі свае жыцці

за вялікую справу выратавання чалавецтва ад фашызму.

З дня ў дзень набіраюць сілу дрэвы, што нагадваюць пра Яна Гасіма і Юзэфа Кмыцько, верных сыноў славацкага народа, Рубена Ібаруры, сына іспанскага народа, які абараняў Барысаў у чэрвені 1941, Жака Гастона, лётчыка эскадрылі «Нармандыя-Нёман», які загінуў таксама пад Барысавам.

У цэнтры парка ўзвышаецца 8-метровы помнік-абеліск. Яго пабудаваў сваімі рукамі вучні і настаўнікі Іканскай школы. Ад помніка ідзе некалькі алей. Адна з іх — Алея зямлі гарадоў-герояў. Думку аб яе стварэнні падаў франтавік, удзельнік Сталінградскай бітвы М. Яскоў. У грозным 1942 годзе ён узяў жменю зямлі на Волзе і данёс да Берліна. На сустрэчы з вучнямі Іканскай школы Міхаіл Васільевіч перадаў ім гэтую рэліквію. Затым вучні ўзялі зямлю ў іншых гарадах-героях і змясцілі яе ў спецыяльна падрыхтаваных мармуровых урнах.

Добрая справа па ўвекавечванню памяці загінуўшых знаходзіць удзячны водгук у сэрцах людзей. Калі маці Рубена Ібаруры Далорэс Ібаруры даведлася, што ў Іканскай школе

свята шануюць памяць яе сына, іншых герояў вайны, яна напісала пісьмо:

«Вучням Іканскай школы Барысаўскага раёна.

Дарагія дзеці!
Я даведлася ад журналісткі Кацярыны Арцэмавай, што ў вашым школьным музеі сабраны матэрыял пра герояў мінулай вайны, у тым ліку і пра майго сына Рубена, і што ў вёсцы ёсць Алея герояў і сярод дрэў клён Рубена. Мяне гэта глыбока кранула. Я вельмі ўдзячна за памяць аб сыне і аб іншых героях. Памятайце заўжды пра іх, пра ўсіх тых, хто мужна змагаўся і аддаў жыццё ў барацьбе супраць фашызму. Дзякуючы іх подзвігу, вы можаце сёння жыць і вучыцца ў мірнай абстаноўцы, карыстацца ўсімі дабротамі сацыялізму. Будзьце дастойнымі сынамі і дочкамі вашай вялікай сацыялістычнай радзімы. Жадаю вам поспехаў у вучобе і ў вашай высакароднай дзейнасці ў пошуку герояў.
З камуністычным прывітаннем Далорэс Ібаруры».

Гэтае пісьмо таксама гонар Іканскага музея, які закліканы берагчы памяць пра мінулае, і разам з гэтым берагчы будучыню.

А. КУШНЯРЭВІЧ.

АРГАНІЗАВАНАСЦЬ СУПРАЦЬ СТЫХІІ

Вярхушка лета, сярэдзіна ліпеня, звычайна — самая цудоўная пара года, на гэты раз паднесла жытхарам Беларусі непрыемны сюрпрыз. Пасля вельмі гарачых дзён, калі тэмпература, паветра дасягнула 29—34 градусаў, па тэрыторыі рэспублікі прайшоў актыўны халодны фронт, які выклікаў магутныя шквалістыя вятры.

Жыхары 34 раёнаў рэспублікі, якія закралі стыхія, бачылі: сярод белага дню за некалькі мінут свінцова-чорная хмара закрывала неба, і надыйшоў змрок. Як з ядра лінулі патоки дажджу. Вецер літаральна рваў усё, што сустракалася на яго шляху. Асобныя сельскагаспадарчыя будынкі, жылыя дамы былі разбураны, многія пашкоджаны. Абрывы на лініях электраперадач выклікалі часовы перабой у забеспячэнні энергіяй рада вёсак і жывёлагадоўчых ферм.

Арганізаванасць людзей, проціпастаўленая стыхіі, дае магчымасць у кароткіх тэрмінах аднавіць разбуранні, ліквідаваць пашкоджанні. У абласных створаны штабы па барацьбе з вынікамі бедства.

Стыхія нанесла значны матэрыяльны ўрон, — сказаў старшыня Мінскага аблвыканкома С. Лінг. — Для ліквідацыі яе разбуральных вынікаў усюды ўтвораны камісіі, якія аператыўна арганізавалі аднаўленчыя работы. Урад рэспублікі выдзеліў неабходныя будаўнічыя матэрыялы.

Забяспечана падача электраэнергіі ўсім спажывцам, наладжана перапынёная радыётэлефонная сувязь, разабраны завалы на дарогах. Ужо адрамантавана частка жывёлагадоўчых ферм, іншых грамадскіх будынках, амаль усе жылыя дамы. Тым калектывам і грамадзянам, якія панеслі ўрон, выплачваецца страхавая дапамога, а пры неабходнасці аказваецца фінансавая дапамога.

Падобныя меры прымаюцца ў Гродзенскай, Брэсцкай і Віцебскай абласцях. Для правядзення аднаўленчых работ адгружаюцца цэмент, шырф, піламатэрыялы, мяккае дахавае крыццё, цэгла і іншыя матэрыялы. Паліні міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі выяўляюцца магчымасці павялічыць іх колькасць. Чыгуначнікі наладзілі першаचारговую адпраўку неабходных грузаў у раёны, якія пацярпелі ад бедства. Актывна дапамагаюць ім работнікі іншых галін.

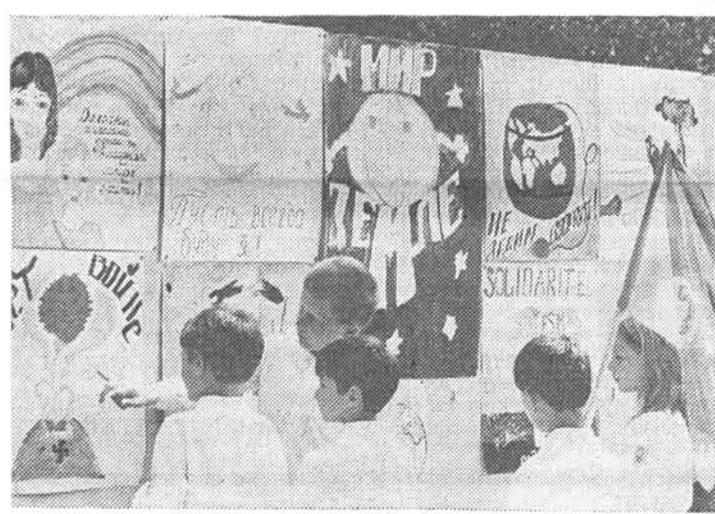
Вынікі стыхіі хутка ліквідуюцца.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80; 33-03-15, 33-16-56,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Чыруарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. № 1263

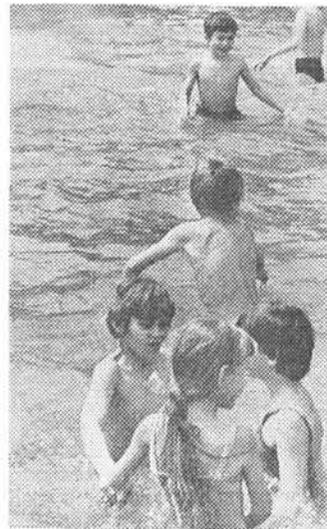

ВЯСЁЛАЕ ЛЕТА Ў ПІЯНЕР- ЛАГЕРЫ «ЗУБРАНЯ»

Кожную раніцу, лясную цішыню тут будзяць звонкія горны. Больш 800 дзяцей з розных куткоў Беларусі сабраліся на адпачынак у рэспубліканскім піянерскім лагеры «Зубраня». Тут іх чакае ласкавае возера Нарач, багатыя ягадамі і грыбамі лясы, захапляючыя спартыўныя спаборніцтвы і гульні, святыя песні, музыкі, танца, сустрэчы з ціка-

вымі людзьмі. І, вядома ж, — новыя сябры.
НА ЗДЫМКАХ: сустрэча з Героем Савецкага Саюза лётчы-

ўдзел піянеры лагера; першы канцэрт; сонца, паветра і вада — нашы лепшыя сябры.
Фота В. АЛЯШКЕВІЧА.

Гумар

— Разумеецца, доктар, кожны дзень я ўстаю з пейнямі, праціую як вол, у мяне воўчы апетыт, спляю як сурок, а адчуваю сябе няважна.
— М-да...—гаворыць урач.— А ці не звярнуцца вам да ветрынара?
— Ты мяне разлюбіў, Фердынанд!
— З чаго ты ўзяла?

— Раней, вяртаючыся з камандзіроўкі, ты спачатку заглядаў ва ўсе шафы, а цяпер заглядаеш толькі ў халадзільнік — ці няма там піва.
— Шум, што даносіцца з суседняга класа, перашкаджае настаўніку весці ўрок. Ён заходзіць туды, хапае за вуха галоўнага крыкуна і вядзе ў

свой клас. Па суседству становіцца ціха. Праз некаторы час раздаецца стук у дзверы. Уваходзіць вучань з суседняга класа і гаворыць:
— Сін'ёр настаўнік, вы б не магі нам вярнуць нашага выкладчыка?
У парызскім рэстаране на-

ведвальнік гаворыць афіцыянту:
— Паглядзіце, гэты ж амар без ключні.
— Разумеецца, — тлумачыць афіцыянт, — так здарылася, што на кухні ён схавіўся з другім амарам і той адарваў яму ключоно.
— У такім выпадку вазьміце гэтага амара назад і прынясіце мне пераможцу.